

האמנם עם לבדד ישכון? ישראל ובעלי ברית

הסופר וההיסטוריון **שמואל כץ** היה יועץ להסברה בחו"ל בממשלת בגין. ספרו האחרון, הביוגרפיה של זאב ז'בוטינסקי "ז'בו", ראה אור בהוצאת זמורה. ש"כ הוא חבר מועצת המערכת של **נתיב** וכותב בכתב העת על יחסי ישראל-ארה"ב.

מישל גורפינקל הוא עורך ראשי של השבועון הפריסאי Valeurs Actuelles. ספרו של המחבר: Geopolitique d'une – Israel paix ראה אור בשנת 1996 בפריס. מאמרו "צרפת, גרמניה והעולם – הפרדוקס האסטרטגי", ראה אור בגיליון 1/94 של **נתיב**.

פרופ' **רפי ישראלי** ממשמש כראש החוג ללימודי מזרח אסיה באוניברסיטה של סיאטל, וושינגטון, ארה"ב. א"א הוא חבר מועצת המערכת של **נתיב**. המאמר שלהלן הוא גירסת מאמרו של א"א כפי שראה אור ב-OUTPOST ביטאונו של ארגון AFSI בארה"ב.

הרב רט צוויבון הוא יו"ר ארגון AFSI (AMERICANS FOR SAFE ISRAEL) בארה"ב.

ד"ר **ניסן מרדכי** מלמד לימודי המזרח התיכון באוניברסיטה העברית בירושלים. ספרו: "Minorities in The Middle East" ראה אור ב-1991. מאמרו האחרון של ני"מ **בנתיב** היה: "אש"ף והשמאל הישראלי – היעד המשותף", גיליון 2/94.

פרופ' **אן בייפסקי** היא חוקרת במחלקה למדעי המדינה באוניברסיטת יורק, קנדה. א"ב פירסמה מחקרים רבים בשאלות משפטיות בכלל ובסוגיות של זכויות האדם בפרט. מאמרה "ישראל וזכויות האדם על פי האו"ם: לבחינתו של מוסר כפול" ראה אור בגיליון 4/95 של **נתיב**.

פרופ' **רפי ישראלי** ממשמש כראש החוג ללימודי מזרח אסיה באוניברסיטה העברית. הוא פירסם מחקרים אחדים הנוגעים לענייני סין המסורתית והמודרנית, ולמיעוט המוסלמי בסין.

המזרחנית **ג'יזל ליטמן** (הידועה בשם בת יאור), מרבה לפרסם בשאלות האיסלאם, ובעיקר בסוגיית יחסו של האיסלאם אל המיעוטים שבקרבו. מחקרה "הדיינים – בני חסות", ירושלים 1986, הוא חיבור קלאסי בתחומו.

הכומר **יאן וילם ואן-דר-הובן** (Hoeven) הוא דובר השגרירות הנוצרית בירושלים אותה יסד ב-1980. ואן-דר-הובן הוא חתן פרס ברנדייס מטעם ההסתדרות הציונית של אמריקה לשנת 1991. מאמריו בנושא ישראל רואים אור דרך קבע בעיתונות האנגלית. מאמרו "אש"ף, כמה ציוני דרך למי ששכח" ראה אור בגיליון 5/94 של **נתיב**.

הכומר **רמון בנט**, איש ירושלים כותב על בעיות המזרח התיכון וישראל. ר"ב פירסם מאמרים וספרים רבים, ספרו האחרון: Philistine, The Great Deception (ירושלים 1995) היה להיט בחוגים רחבים של העולם הנוצרי.

יחסי ישראל-ארה"ב: בנימוס אך בנחישות

שמואל כץ

בשעה שיתיישב מול הנשיא, יהיה קל יותר משהיה מצבו של כל ראש ממשלה לפניו מאז 1967.

★

יש להניח שנתניהו אכן מבין מה גדולה הסכנה אשר אל פיתחה הביאה אותנו ממשלת המערך, וכמה הכרחי הוא לחולל שינוי דרסטי במדיניות האומית, דרסטי לא פחות מהמהפכה שחולל השמאל ב-1992 (אין להכחיש שהממשלות הקודמות תרמו אף הן את חלקן לתהליך ההידרדרות, אף כי בקצב איטי יותר).

עליו לפנות אפוא לנשיא קלינטון ברוח הדברים הבאים:

מובן מאליו שהמדיניות של ממשלתי תהיה שונה מאוד ממדיניותו של קודמי. היא מבוססת על תחזית שונה לחלוטין, ועל קונספציה והשקפות-עולם אחרות. מדיניותה של הממשלה הקודמת כלפי הסכסוך עם הערבים דבקה באמונה שהפלשתינים רוצים לחיות בשלום עם מדינת ישראל. כדי לתת ביטוי לאמונה זאת הם לא רק הכניסו לגנוך את תולדות עמנו ואת תולדות הערבים – הם התעלמו מההיסטוריה של הסכסוך, מהניסיונות להשמיד אותנו מרגע תקומתנו, ומשיגרת הטרור נגדנו.

אנו מצדנו התמדנו בהתנגדותנו להיכנס למו"מ של ממש עם גוף טרוריסטי, מה גם שהוא מנופף בדגל שעליו מתנוססת הסיסמה "להשמיד את ישראל".

ב-1993, עם פתיחת המו"מ, דרש ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל שהאמנה הפלשתינית תבוטל או תתוקן מיד. ערפאת הסכים, אך לא נקף אצבע כדי לכבד את הסכמתו. למרות זאת התעלמה לדאבונו הממשלה מעובדה זאת ומהשלכותיה וחתמה על הסכמים, ובכך פתחה בסידרה של ויתורים טריטוריאליים משמעותיים (שמיותר לפרטם כאן).

אין אנו עוסקים במשחק או בדיון חובבני. חובתנו – חובת כולנו – להבין מהי הסיבה אשר בגללה לא בוטל, לא שונה ולא תוקן עד היום מסמך ברברי זה. הסיבה פשוטה ומחרידה בפשטותה: האמנה קיימת מפני שלא ערפאת ולא חברי תנועתו מוכנים לשלם

היגיון הנובע מתוצאות הבחירות לכנסת ולראשות הממשלה מלמד שתקופת כהונתו של בנימין נתניהו תהיה גורלית. "תהליך השלום" היה בעיקרו סידרה של ויתורים טריטוריאליים, מלווה בחיזוקו הישיר של כוח הפגיעה של אש"ף – ועתה של "המועצה הלאומית הפלשתינית". ברשות הכוח לפחות שלושים אלף "שוטרים" מזוינים (ואולי חמישים אלף), כוח שהוא מספיק בהחלט כדי לנהל מלחמת גרילה ממש, וזאת מתוך בסיסים טריטוריאליים, כולל ערי מקלט.

חשובה מכל אלה היא הרוח אשר יוזמתה ועידודה של ממשלת רבין-פרס הפיחו במפרשיה של מדינת-פלשתינ'ך בדרך, והציפיות חד-המשמעיות שבהן היא הזינה את ערפאת, גם בהסכמים חתומים, גם בשתיקה נוכח הפרתם על ידו, גם תעמולה שקרית כדי להרים את קרנו, וגם באיסוף כספים למענו ולמען תנועתו.

גם אם ערפאת אינו מאמין שיש ממש בלוח-הזמנים שעליו הוא מדבר ללא הרף: השנה! בעוד שישה חודשים! – כל עוד שלטון פרס היה קיים הוא רשאי היה להאמין שתוך זמן סביר אכן תקום מדינת פלשתינ'.

אין מקום לוויכוח על כך שאנו נמצאים ב"שלב" הראשון בתוכנית השלבים של הערבים – הערבים כולם, כי הרי תורת השלבים מצאה ביטוי לראשונה ב-1955 מפי חביב בורגיבה, נשיא תוניסיה, ואומצה כתוכנית מעשית על ידי כל מדינות ערב ב-1974 בוועידת ראבאט.

הבחירות בישראל עצרו את "תהליך השלום" כשאנחנו ניצבים כמה מטרים משפת התהום. אילו נשאר פרס ועמיתיו בשלטון, היינו אולי כבר עדים לצעדים הראשונים לקראת המו"מ "להסדר קבע" – וישראל היתה נלחצת יום-יום, תחת איומי אלימות של "אינתיפדה עכשיו" או "גיהאד מחר" – להבטיח עוד ויתורים מפליגים, כאשר המוקד הוא, קרוב לוודאי, ירושלים.

והנה, בדיוק בשעה זאת, שיכולה ללא ספק להיות ממש שעה היסטורית, נבחר כראש ממשלה מנהיג הליכוד. המשימה המוטלת עליו מיד היא להציג בפני נשיא ארצות הברית את מצב העניינים כפי שהוא נראה בעיני רוב העם בישראל. המשימה קשה לכל הדעות. אך למעשה מצבו הדיפלומטי והפסיכולוגי האובייקטיבי של בנימין נתניהו,

המשך המו"מ. כמו כן, כשותפה במו"מ, מחובתנו לפנות אליה ולדרוש את הפסקת ההפרות של ההסכמים שהיא שותפה בהם. אני משוכנע שדרישה להפסיק את הטרור, המנוצל להפעלת לחץ על ישראל להסכים לוותורים אינסופיים, תתקבל בהבנה בקרב העם האמריקני, ואני משוכנע גם שעמדה תקיפה של הנשיא והמימשל תתקבל באהדה בציבור.

עניין זה מביא אותי לנושא כאוב נוסף. יש מידה מסוימת של אשליה בקרב עם ישראל לגבי היחסים ההדדיים בינינו ובין ידידתנו ארצות-הברית. אי-הבנות רבות התעוררו. שגויה בעליל היא האמונה שקיימת תמימות-דעים מושלמת בין שתי המדינות בעניינים חיוניים. הרי בעניין כה קרדינלי כמו מעמד ירושלים קיימים חילוקי-דעות היסטוריים ממש. לא פחות קרדינלי הוא עניין גבולותיה של ארץ ישראל.

אין זה סוד שמאז מלחמת ששת הימים מבוססת גישה ושינוי על ההנחה שעל ישראל לסגת בערך לקווי שביתת הנשק של 1949 (מהם יצאו הערבים בהתקפות המכוונות להשמדתה), ואילו אנו מצדנו רואים בקווים ההם מלכודת מוות. קביעה זאת נכונה גם לגבי יהודה ושומרון ("הגדה המערבית") וגם לגבי הגולן. ומותר להזכיר את מסקנת ועדת המומחים הצבאיים שמינה הנשיא ג'ונסון – שמלבד תיקונים זעירים, ביטחונה של ישראל מכתוב החזקת קווי הנוכחיים.

לארצות-הברית, שהיא בעלת אינטרסים גלובאליים, יש ודאי נימוקים משלה לעמדותיה. אבל אנחנו, הרי בנפשנו הדבר. ומכיוון שמדובר בין מדינות שקיימים ביניהן קשרים של ידידות ושל ערכים יציבים משותפים – הריני מרשה לעצמי להשתמש בניסוח זהיר של מי שהיה שנים רבות שר החוץ של ישראל, מר אבא אבן (שהתפרסם בעולם כ"מינימליסטי" מובהק).

זמן קצר אחרי פרישתו ממעמדו, באיזכור של יחסי הידידות הללו, בתקופה של חילוקי-דעות בין ישראל וארה"ב בעניין הגבולות, אמר מר אבן כך:

"יש לעשות מאמץ להעביר את המדיניות האמריקנית מהדבקות הזאת בקווי ה-4 ביוני... מה קורה אם אנחנו לא מצליחים? אם אחרי כל המאמצים אין אנו משנים את דעתם של ידידינו הטובים ביותר לגבי נושא חיוני בשבילנו?" – כך שאל.

וכך ענה: "אם אחרי כל המאמץ הזה להידברות אנו חלוקים – קובע העקרון של **בזידות האחריות**. ישראל היא בודדת באחריותה (בנושאים רבים היא אינה בודדת)... בדבר אחד היא בודדת: כשיש צורך להקריב דם ונפש, זה קורבן של נפש ישראלי ודם יהודי בלבד... והואיל וההקרבה בדם ונפש היא הקרבה ישראלית בלבד, יש לכבד את בזידות אחריותה של ישראל לקבוע מהם התנאים המינימליים לקיום ביטחונה... בסופו של דבר יש בהחלט להתכונן לאפשרות, אם כל המאמצים (לא

אפילו מס שפתיים לרעיון של ויתור על חזון מחיקת המדינה היהודית מעל מפת העולם. **זה משום שלא האמנה הולידה את כוונת ההשמדה. כוונת ההשמדה היא שהולידה את הקודיפיקציה של האמנה.**

לבסוף, בסתיו 1995, זמן קצר לפני הירצחו, הציב יצחק רבין דרישה אולטימטיבית בפני ערפאת: בטל או תקן את האמנה תוך חודשיים לאחר כינון "המועצה הלאומית". ולא – נפסיק את המו"מ.

גם אז לא זו ערפאת. במקום זאת, דווקא אז הוא הוסיף לנאומיו הרבים בנושא זה פירוט מלא של כוונותיו כלפי מדינת ישראל ויהודיה. בסוף ינואר 1995, במלון בשטוקהולם, הוא הכניס ציבור של דיפלומטים ערביים בסוד חזונו המפורט יותר: "אחרי שניקה את כל פלשתינ, היישות היהודית תתפורר. הפלשתינים ימרו את חיי היהודים במידה כזאת שמיליון יברחו לארה"ב. גם השאר בסופו של דבר יברחו, או שיתאימו את עצמם לחיים תחת שלטון ערבי".

בינתיים, בתוך תהליך המו"מ לשלום, נרצחו בידי טוריסטים ערביים כמאתיים יהודים. צא וחשבו-נא חשבון, מאתיים יהודים תוך כשלושים חודשי המו"מ. זה כאילו שהיו נרצחים בארה"ב למעלה מ-12,000 אזרחים בידי טוריסטים. המו"מ – תהליך השלום – הוסיף נפח ותאוצה למעשי הטרור. ויש גם תירוץ. הרי כך אומרת אסכולת ערפאת: "לא הגוף שלי אשם, לא הפת"ח אלא החמאס!" ואת זה אמר מי שהגדיר את עצמו המנהיג של העם הפלשתיני כולו.

טבעי ובלתי נמנע שעם ישראל לא יראה בטרור של "החמאס" אלא חלק מהמשחק. גם דוברי הממשלה הקודמת, אשר הבטיחו בזמנו שפתיחה במו"מ תפסיק את הטרור, טוענים עכשיו ש"יבטל אי אפשר להפסיק את הטרור", ושיצטרף לחיות עמו". ועם ישראל מוזמן להיות גם מרומה, גם נרצח, וגם להופיע בכל מערומי טפשותו.

כוונת ממשלתי, על פי המנדט שקיבלנו מהעם בישראל, היא אפוא לעמוד על כך שמר ערפאת יקיים עד תום את ההתחייבות המתחייבת מהסכם אוסלו – כלומר שיבטל את ההפרות, כמו החתירה הזוחלת תחת מעמד ישראל בירושלים, שיביא לידי הפסקת הטרור (או שיש לו כוח לשלוט או שאין טעם להגיע אתו לידי הסכמים), ושיסיגיר כמוסכם רוצחים ופושעים אחרים שמצאו מקום מקלט בתחומי שליטתה של המועצה הפלשתינית.

רק כשיטוהר השולחן מכל ההפרות והעבירות, וכאשר יתמחה האמנה הברברית מעל פני האדמה, תוכל הממשלה הלאומית בישראל לדון בסוגיית המו"מ עם ערפאת. עד אז – אותה הקפאה שגם רבין ז"ל הבטיח לערפאת...

ממשלת ארה"ב הודיעה בזמנו ביוזמתה, שהיא רואה את עצמה שותפה מלאה במו"מ לתהליך השלום. משום כך רואה אני חובה לעצמי לפנות אל ארה"ב בדרישה שתעמוד על ביטול האמנה לפני כל

מחשבה זאת בוודאי משחקת תפקיד לא מבוטל כלל בחישוביו של קלינטון. מהרגע שהוא התייצב לצדו של פרס (בניגוד למוסר ולטקט הדיפלומטי הוא התערב במלחמת הבחירות התערבות "חסרת בושה", כפי שהיא הוגדרה), הוא אימץ למעשה את המדיניות של פרס. הוא נכשל, ועתה מתייצב בשם עם ישראל הנציג של המדיניות **המנצחת**, אשר ניצחה גם אותו עצמו, את קלינטון.

להתנגד עכשיו למדיניות האלטרנטיבית, ולדרוש שהמנצח נתניהו יאמץ את המדיניות של המפסידים פרס-קלינטון – איך הוא יעז לעשות דבר כזה בעוד הוא עצמו עומד לבחירה בעוד ארבעה חודשים! ואם יעז, איך ייצלו אותו בכלי התקשורת!

מאיך, אין שיעור לאהדה שירכוש נתניהו בציבור בארה"ב. לא רק אצל ידידים מובהקים, אלא בכלל הציבור האמריקני, שאהדתו לישראל התחזקה מאוד דווקא עקב התערבותו האומללה של קלינטון. שלא לדבר על כך שעמדה זו תייצג בעיני הציבור האמריקני גאווה לאומית בריאה שאין בה שחצנות.

צריך להיות מובן מאליו שעל ממשלת נתניהו החובה המיידית, הדחופה, לערוך מהפכה גם במערכת ה**הסברה** הלאומית – לרבות הציונית – בארצות הברית. המצב הוא גרוטסקי ושערורייתי. לא כאן המקום לפרט, אך ברור שבלי הסברה פופולרית – גם דיפלומטיה חכמה יכולה להפסיד ■

ייעילו), אז אנחנו צריכים לטעון: נחליט להסכים, אבל הואיל וביטחון ביתנו, ולא ביתכם, מונח על כף המאזניים, תכבדו את דעתנו, אפילו אתם חושבים שדעתנו טועה".

כאן הזכיר אבא אבן לאמריקאים את המשבר שלחם עם קובה בשנת 1962:

"שהרי לגבי קובה, הואיל וזה ביתכם שבסכנה, גם אם א חשוב שאתם אולי מפרזים, אני אקבל את כל שאתם תכריעו מתוך ידידות, כי הרי הבית שלכם הוא על כפות המאזניים. על זה שאין לשוב לקווי 4 ביוני 67 יש קונצנוס ישראלי גדול, גם לגבי אלה הדוגלים בנכונות לפשרה טריטוריאלית".

תיאוריה זו פיתח מר אבן בשנת 1977, והנה מתייצב עיקרה בפנינו היום כאתגר.

עד כאן עיקר הדברים שצריכים לקבל ביטוי בפי ראש הממשלה החדש, בפתיחת פרק יחסיו עם נשיא ארה"ב. מה צפויה להיות תגובתו של הנשיא? אפשר לקבוע שדווקא בשעה זאת, כשהאמיתות על מצבנו יובהרו, ובדיקתן תוכיח שאין אלה אלא עמדות נורמליות בהחלט לגבי עם גא, עצמאי ודמוקרטי, קלינטון לא יגיב בשלילה נחרצת. רגע זה הוא הבלתי נוח ביותר בשבילו בכל הקריירה שלו להתנגש בעמדה ישראלית **ממסדית**.

ישראל וצרפת בעידן שיראק-נתניהו

מישל גורפינקל

לגרמניה, המאוכלסת יותר ממנה בשיעור של כרבע (80 מיליון גרמנים לעומת כשישים מיליון צרפתים). יחד צרפת וגרמניה הן בפירוש מרכיב דומיננטי באיחוד האירופי המתהווה.

צרפת היא מעצמה גם במונחים גיאופוליטיים. היא חברה קבועה במועצת הביטחון של האומות המאוחדות. היא מצוידת בעוצמה גרעינית אסטרטגית ובפוטנציאל קונבנציונלי רב-ממדים. היא מחזיקה נכסים מחוץ לגבולותיה כמעט בכל אזור בעולם (בצפון האוקיינוס האטלנטי ובאיים הקריביים, בדרום אמריקה, באוקיינוס ההודי ובאוקיינוס השקט). היא מפעילה השפעה כעין-קולוניאלית ברוב מדינות אפריקה המערבית והמרכזית (מסגל דרך אפריקה המרכזית עד זאיר). השפעתה

וקודם כל כמה עובדות

צרפת היא המעצמה הכלכלית הרביעית בעולם, עם תל"ג של 1400 מיליארד דולר, מיד לאחר ארצות הברית (6400 מיליארד), יפן (4000 מיליארד) וגרמניה (2000 מיליארד). עוצמה כלכלית זאת מבוססת על טכנולוגיה ברמה הגבוהה ביותר בתחומים המכריעים כמו חלל ואווירונאוטיקה, חימוש, טלקומוניקציה, תעשיית רכב, תעשיית תרופות ורכבות מהירות. אכן, הצמיחה היתה חלשה במהלך שש השנים האחרונות, כמו ברוב מדינות אירופה. אבל המשאבים והפוטנציאל בכללותם נשארו גבוהים ואיתנים כפי שהיו.

באירופה, צרפת היא שנייה בלבד במונחים כלכליים

לעניין זה רלוונטיות הנקודות הבאות:

- צרפת איננה יכולה להתעלם לחלוטין מהמראתה של ישראל כ"דרקון קטן" במזרח-התיכון, בעוד הכלכלה שלה עצמה מתערערת.
- השתלבות ישראלית כלכלית או אסטרטגית במזרח-התיכון הרחב יותר (כולל טורקיה והמגרב) היא גורם נוסף. הדבר שיש להדגיש באופן מיוחד בהקשר זה הוא הנכונות של מדינות ערביות או מוסלמיות רבות – מירדן עד מרוקו ועד טורקיה – לעשות עסקים כרגיל עם ישראל, ללא קשר עם המפלגה אשר נמצאת בשלטון.
- הגורם של דוברי הצרפתית בישראל הוזנח באופן קבוע על ידי הצרפתים מאז שנות השישים. ירידת קרנה של השפה הצרפתית ברוב העולם המוסלמי, לרבות לבנון, יוצרת גישה ריאליסטית חדשה בעניין זה. הצרפתים נוטים חסד רב יותר לשארית של "חצי הסהר הדובר צרפתית" המשתרע מהמגרב עד טורקיה דרך ישראל.
- אין זו אלא שאלה של זמן ששיתוף-הפעולה הצרפתי המתחזק עם ארצות-הברית במסגרת נאט"ו, יהפוך את האסטרטגיה או הדיפלומטיה הפרו-סורית או הפרו-עיראקית למיושנת או לחסרת תועלת.
- יתר על כן, ככל שאירופה תיעשה מאוחדת יותר מבחינה פוליטית, תצטרך צרפת להתחשב יותר באסטרטגיות ובאינטרסים אירופאיים אחרים במזרח התיכון. ההכרה בכך התחזקה לא מעט לאחר שההתערבות המבודדת שלה בדיפלומטיה המזרח תיכונית באפריל השנה, עוררה עליה את זעמן של שותפותיה באיחוד האירופי.
- במקרה שאירופה לא תתגבש כסוג מסוים של יישות פדרלית עד 1999, יהיה בכך כדי להגביר עוד יותר את האינטרס הלאומי של צרפת לבחור במדיניות פרגמטית ומחושבת היטב במזרח-התיכון, במקום תוכניות גרנדיוזיות ובלתי משתלמות. ישראל יכולה לסייע בעניין זה יותר מאשר ארצות ערביות או מוסלמיות קיצוניות רבות.
- המודעות בצרפת כלפי האתגר שמציבים האיסלאם הקיצוני והלאומיות הערבית הקיצונית גוברת והולכת. הבעיה הפנימית הראשונה של צרפת היא גידולה המהיר של קהילה מוסלמית צרפתית חזקה על אדמתה (כ-5 מיליון נפש עד עכשיו, וכנראה כפליים ממספר זה בעוד פחות מעשר שנים). יש הוכחה לכך שפעילויות טרוריסטיות או פליליות, ובכללן הפיצוץ במטרו של פריז ב-1995, קשורות לרשתות מחתרות מוסלמית-צרפתית. זיווח שמטיפים מוסלמים בצרפת ביזו את התרבות הצרפתית בטענה שהאיסלאם נעלה עליה, ושהציות לחוק האל – הקוראן – קודם לציות לחוק המדינה, פגעה היישר בציפור הנפש של כל צרפתי. הסיכוי של איסלאמיזציה חלקית של המדינה, או אפילו של מלחמת אזרחים נוסח לבנון או נוסח

בקולוניות שלה לשעבר באפריקה הצפונית לא זו בלבד שלא הצטמצמה, אלא אף גברה במהלך חמש-עשרה השנים האחרונות. היא היתה מעורבת במבצעים צבאיים רבים במשך עשרים השנים האחרונות, אם כמעצמה פוסט-קולוניאלית (בזאיר, אפריקה המרכזית וצ'אד), בין כאחת המעצמות הגדולות של האומות המאוחדות (בלבנון ובבוסניה), ובין כמעצמה מערבית (במלחמת המפרץ ובבוסניה).

השאיפה הגדולה ביותר של צרפת מאז 1945 היתה להישאר מעצמה גדולה. בין 1945 ו-1958 היא חתרה להשיג עד זה בראש ובראשונה כמעצמה קולוניאלית, קודם בהודו-סין (עד 1954), ואחר כך באפריקה הצפונית ובדרום סהרה. אחרי 1958, תחת שלטונו של שארל דה-גול, היא ויתרה על רוב שאיפותיה האימפריאליות (אם כי לא על כולן), וניסתה לפעול במקום זה כמנהיגה העולמית של "מדינות עצמאיות" בין מזרח למערב. מאז שנות השבעים, תחת נשיאים לא-גוליסטיים כמו ואלרי זייסקאר דסטן השמרן הממוקם ימינה מהמרכז, או פרנסואה מיטראן הסוציאליסט, היא אימצה מטרות קצת יותר מוגבלות או ריאליסטיות, כמו נטילת שרביט המנהיגות של אירופה המאוחדת, יחד עם גרמניה.

ז'ק שיראק, שנבחר לפני שנה לנשיא הגוליסטי הראשון זה עשרים ואחת שנה, נשאר צמוד למדי למסגרת זו של חשיבה. הוא עומד על מילוי תפקיד צרפתי בבוסניה, הוא שולח כוחות צבאיים לאפריקה המרכזית, הוא שואף למעורבות צרפתית גדולה יותר במזרח-התיכון, הוא מתמרן את בריטניה נגד גרמניה ואת גרמניה נגד בריטניה, על מנת לשמור ככל האפשר על מעמד של מעצמה מרכזית באירופה, אבל בעת ובעונה אחת הוא גם נעתר להפסקה מלאה של הניסויים הגרעיניים של צרפת (לאחר כמה פיצוצים בשנה שעברה), לצימצום הכוחות הצרפתיים הקונבנציונליים, ולהשתלבות מלאה בנאט"ו.

למה אפשר לצפות מצרפת כלפי ישראל בשלטון הליכוד

צרפת היתה פרו-ישראלית במשך שנות החמישים והשישים המוקדמות, ולאחר מכן תומכת נלהבת בערבים עד ראשית שנות השמונים. בשני המקרים היא נהגה על פי מה שנראה בעיניה הדרך הטובה ביותר להקל על תפקידה כמעצמה עולמית.

הירידה היחסית בקרנו של העולם הערבי והמוסלמי מאז שנות השמונים ריככה במידה ניכרת את עמדתה הפרו-ערבית. אכן, קבוצות השפעה חזקות פרו-ערביות מאוד או אנטי-ציוניות, ואפילו אנטי-יהודיות, כמה מהן של הימין ואחרות של השמאל, מחופרות בחלקים רבים בחוגי השלטון ובחברה הצרפתית. במידת מה, ההתערבות הצרפתית הבומבסטית באפריל השנה במבצע "ענבי זעם" יכולה להיות קשורה להשפעות אלה. אף על פי כן, צרפת נוטה היום, ככל הנראה, ביתר חיוב לצד ישראל מאשר בכל זמן אחר מאז ימי דה-גול.

"דרומיים", בדומה למכה הישראלית נגד הכור הגרעיני בעיראק ב-1981. בענין זה הצרפתים קרובים מאוד לעמדה הנוכחית של נאט"ו.

סיכום

צרפת לא צריכה להיחשב כאויב של ישראל, בלי קשר למדיניותה בעבר ובהווה. מה שמוטל על הממשלה הנוכחית של ישראל הוא לעמול קשה כדי להעביר את צרפת לצדה, בין כמעצמה יחידה ובין כמעצמה מייסדת של אירופה. כך או אחרת, יש לזכור ולהתחשב בשאיפת היסוד של פריס בכל עתיד נראה לעין, והיא: צרפת תפעל כמעצמה עולמית, ומי שלא יקח זאת בחשבון כעיקרון יסוד במדיניותו כלפי צרפת, לא יזכה ביחסי הגומלין ממנה. עיקרון זה יפה במיוחד למדינה קטנה כמו ישראל, שהיא עם זאת בעלת מעמד מפתח במזרח התיכון ■

בוסניה, איננו בלתי מציאותי. התפתחויות כאלה מביאות לידי הבנה טובה יותר כלפי בעיותיה ואתגריה של ישראל.

- האתגר של האיסלאם הקיצוני ושל הלאומיות הערבית הקיצונית הוא ממשי מאוד גם בארצות צפון אפריקה, ובייחוד באלג'יריה, שבה יש לצרפתים אינטרסים רבים ומעורבות חזקה מאוד. צרפת מכירה בהדרגה בכך שקשרים חזקים יותר בין המאגרב וישראל, וכן הפסקה מוחלטת של רטוריקה אנטי-ציונית, עשויים לעזור למנהיגים מתונים מן המאגרב לקצץ בכנפיו של האיסלאם הקיצוני.
- הקהילות הצבאיות והאסטרטגיות הצרפתיות מפנות תשומת לב גוברת והולכת לפיתוח אמצעים גרעיניים, כימיים או בקטריוולוגיים, בארצות הערביות, ובייחוד לסיכוי שמשטרים קיצוניים יתפסו את השלטון בהן. ב-1993 הראה סקר שנערך בין מומחים אסטרטגיים צרפתיים, כי רוב של 80 אחוזים תומך במכות מקדימות נגד מיתקנים

סין – להתקרב אל הענק המתעורר

רפי ישראלי

המהפכה השנייה בסין

המהפכה הגדולה שחולל מאו בסין, שהובילה להשתלטות הקומוניסטים עליה ולייסודה כרפובליקה עממית ב-1945, ידועה בהישגיה הגדולים וגם בכשלונותיה התהומיים. מצד אחד, היא הביאה לחיסול העוני ולשיוויון יחסי, לעריכת רפורמת קרקע בסיסית ולשחרור המדינה מעול זרים, ורוממה מחדש את גאוותם הרמוסה של הסינים, אך מצד שני היו לה צדדים אפלים ורודניים לא מעטים.

הטלטלה שגרמה בסין המהפכה השנייה, של דנג שיאו פינג, ידו ורעו של מאו במשך עשרות שנים – אינה נופלת מן הראשונה. דנג הקדים את הרפורמה הכלכלית לדיבורים על "שקיפות" ("גלסנוסט") פוליטית או תרבותית – בניגוד לבריה"מ, שהקדימה את הגלסנוסט הפוליטי לפרסטרואיקה הכלכלית – והתוצאה לא איחרה לבוא: אם בבריה"מ התפרקה המדינה הסובייטית והמפלגה הקומוניסטית ירדה מנכסיה, הרי שבסין ממשיכה המפלגה להחזיק במונופול

סין היא המדינה המאוכלסת ביותר בעולם – כמיליארד ורבע תושבים על שטח הדומה לזה של ארה"ב, כ-10 מיליון קמ"ר. בהשוואה לברית-המועצות לשעבר, בה קרס הקומוניזם למרות שהיחס בין מספר האוכלוסין לכמות הקרקע היה מיטיב יותר מזה שבסין (שהרי שטחה גדול פי שלושה ואוכלוסייתה קטנה עד כדי רבע מאוכלוסיית סין), ידעה סין עדנה גדולה לאחרונה, והיא רושמת סימנים לצמיחה ותיעוש מן המדהימים בעולם.

על אף מס השפתיים שמנהיגה עדיין משלמים לקומוניזם, מתפתחת כלכלת סין, על פי כל קנה מידה, לכלכלה קפיטליסטית העתידה להפוך לשלישית בגודלה בעולם (לאחר ארה"ב ויפן), ולא ירחק היום – לשנייה בעולם ואולי אף הראשונה. כשמדברים כיום על "האגן הפאסיפיי" ועל השפעתו העולמית המכרעת (כלכלית, פוליטית, חברתית ותרבותית) במאה הבאה, מקנים לסין מקום של כבוד בתחזיות אלה.

ביניהן כיום גדול יותר מהיקף הסחר שהיה לסין עם כל ארצות ערב ב-30 השנים שחלפו.

פוטנציאל היחסים בין סין לישראל

אשר שמה סין קץ לחרם שהטילה על ישראל מאז שנות ה-50 המוקדמות, למרות שישראל היתה מן הראשונות להכיר בה – היא ראתה בה שותף ייחודי ובעל יתרונות במספר תחומים:

- **צבא.** לא זו בלבד ששמע הטכנולוגיות המתקדמות של ישראל יצא בעולם, אלא שיש לה גם היכולת לייעץ לייצור עצמי, החשוב כל כך לסינים צמאי האוטרכיה, ובפרט בתחום השבחתו של נשק מיושן, המצוי בידי סין בכמויות אדירות (טנקים, תותחים, מטוסים, ספינות).
- **מודיעין.** בשל המתח ששרר בין סין לבריה"מ בשנות ה-60 וה-70, אשר כמעט הביא למלחמה בין שתי המעצמות הקומוניסטיות, ובשל האיום הפוטנציאלי על סין לאורך גבולה בן 10,000 הקילומטרים עם רוסיה, היא מעוניינת לשתף פעולה באיסוף מודיעין על שכנתה. העולים החדשים החיים בישראל נראים לסינים כמי שיוכלו לסייע באיסוף מידע על ארץ האם שלהם, וכן הם שמעו על מוסדות המודיעין המהוללים של ישראל, והם מבקשים לשתף עימם פעולה.
- **פיתוח.** סין מודעת לצעדים העצומים שעשתה ישראל בפיתוח מערכות השקיה חסכוניות, הפרחת המדבר, הגדלת התפוקה, שימור הקרקע, דישון ואגרו-טכנולוגיה, והיא זקוקה מאוד לטכנולוגיות מתקדמות בתחומים אלה, ולו כדי לעמוד בגידול הצפוי באוכלוסייתה (1.5 מיליארד נפש עד 2015, ורק אחר כך – תחילת הירידה המתחייבת ממדיניות ילד אחד למשפחה).
- **נחיתות מעצמתית.** מעצמות רבות כמו ארה"ב, יפן וגרמניה, המשקיעות ומסייעות בפיתוח סין, מתנות את מדיניותן הכלכלית כלפיה, לרבות הענקת המעמד של "מדינה מועדפת בסחר" (MFN) – במילוי קפדני אחר תנאים מגבילים כמו: אי העסקת אסירים בייצור לייצוא, שמירה על זכויות אדם, איסור על גניבת זכויות יוצרים וכו'. ישראל קטנה מדי מכדי להפעיל לחצים ואיומים בעניינים אלה, ולפיכך יש בקשרי הכלכלה עימה משום יתרון.
- **קשר לארה"ב.** לדידם של הסינים, כמו בני עמים אחרים בעולם המתפתח, קשר לישראל פירושו צינור השפעה לארה"ב ולממשלתה, ולפיכך, טיפוח קשרים עימה אמור לשאת פירות בטווח הרחוק.
- **מודל חיקוי.** ישראל המצליחה, למרות אויביה הרבים סביב, הולמת את תפיסת העולם הסינית, הפרנואידית משהו. הדוגמה הישראלית של מדינה חדשה (ששנותיה כשנות סין החדשה), השואבת מתרבות עבר גדולה וטעונת ערכים, והמצליחה

השלטוני, והמדינה הסינית הקומוניסטית מתפקדת כדבעי, על אף טראומת יוני 1989 והטבח בכיכר טיאן-אן-מן.

עיקרי מהפכתו של דנג מתמצים באימרתו כי "אין זה חשוב אם החתול הוא לבן או שחור, כל עוד יודע הוא לתפוס עכברים". לאמור, מלחמת הדיאדוכים בין "אדומים" לבין "מומחים", אשר הוכרעה לטובת הראשונים בעת מהפכת התרבות של מאו (1966-1976), ושעל כן הביאה להדגשת הלהט המהפכני והטוהר האידיאולוגי של הפוליטרוקים, על פני הדגשת המומחיות בנייהול ופיתוח ההבנה הטכנולוגית של מנהלים ושל פועלים – שוב נהפכה על פיה. מעתה, יעילות, תועלתיות ומתן פירות – הן המפתח להצלחה.

דנג פסק גם כי אין זו בושה להיות עשיר, והסינים חיכו לאות הזה מפיו כדי להסתער במלוא עוזם ומרצם המדוכאים לעבר תחרות חופשית, שוק חופשי, בעלות פרטית על קרקע ועל מפעלים, ושוק עבודה ניד ופתוח.

תחילה, הפליא דנג בפירוק הקומונות, מששם לב כי החלקות הפרטיות, שהיו רק שבר אחוז מכלל אדמות סין, מפיקות יותר משהפיקו האדמות שבבעלות קולקטיבית. אחר כך הורה לבטל מכסות ייצור, הקצבות של חומרי גלם במחירים קבועים מטעם המדינה, וכפייה של תעסוקה מלאה, אשר גרמה לאבטלה סמויה ולא יעילות במפעלים. במקום כל אלה הקים שווקים חופשיים לחומרי גלם, בהם יכלו מנהלי מפעלים לקנות בתחרות חופשית לשם ייצור על פי דרישות השוק, לפקח על טיב המוצר ולשווק במחירים תחרותיים.

כתוצאה מכך, נוצרו בעיות חדשות שכמותן לא ידעה המדינה הקומוניסטית בעבר: עודפי עובדים נפלטו מן המפעלים ומטה לחמם נשבר; האינפלציה "הרימה ראש" ושחקה בשכרו של העובד; אי אחידותו של קצב הפיתוח גרמה להתעשרות קלה ומהירה באזור החוף, ובייחוד באזורי הסחר החופשי החדשים ובמחוזות הסמוכים לחוף, בעוד שמאות מובטלים ואיכרים חזרו לקו העוני; למעלה ממאה מיליון עובדים "צפים" עזבו את כפריהם בחיפוש אחר ההזדמנויות החדשות שהציעו הערים, ושם החלו להוות סכנה חברתית; הליברליזציה הכלכלית הביאה תביעה להתרת הרסן הפוליטית, שעימה לא היתה המפלגה הקומוניסטית מוכנה להסכין, דבר שהביא לריסוק ברוטלי של מרד הסטודנטים בכיכר טיאן-אן-מן ביוני 1989.

דנג כבר דועך לקראת סוף ימיו, ובמקומו באו עסקני מפלגה החסרים את שיעור קומתו. הוא משאיר אחריו כלכלה עם קצב גידול שנתי של 10-12 אחוזים מאז 1980, כלומר – הוא כמעט שילש את המשק הסיני ב-15 השנים האחרונות, עם כל החוליים הנלווים של צמיחה בלתי מרוסנת, המביאה למשל תביעות בפרונבינציות ליתר אוטונומיה כלכלית.

דנג גם דאג לפתוח את סין בפני המערב, ובכלל זה ישראל, החל בשנות ה-80. מה שהחל בחשאי, ובהדרגה הפך גלוי, הסתיים בתחילת שנות ה-90 בכינון יחסים דיפלומטיים עם ישראל. בשש השנים שמאז הסתעפו היחסים בין סין לבין ישראל והעמיקו, עד כי היקף הסחר

ארה"ב, אך חוסר הוודאות שנוצר עקב אי היציבות ברוסיה ועקב צמיחתה המהירה של סין, עשוי לזמן לנו שינויים נוספים באזור.

אם תהיה לישראל תמיכה מצידה של יותר ממעצמה אחת, עשוי כוח המיקוח שלה לגבור. גם אם ישראל סמוכה על שולחנה של ארה"ב ותוסיף להיות כזו עוד שנים רבות, ראוי לה לפתח את האופציה הסינית כמנוף לקידום מטרותיה. בימים אלה ממש כורכת סין את צמיחתה הכלכלית המהירה והמרשימה עם השמעת קול בזירה הבינלאומית, לא רק כמעצמה אזורית אלא גם כמאזנת את כוחן הצבאי של ארה"ב, רוסיה ווייטנם ואת כוחם הכלכלי של ארה"ב, יפן וארבעת הדרקונים. עם שובה של הונג-קונג לחיקה בשנה הבאה עתידה סין להגביר את לחצה על טיוואן ולתבוע זכויות במימיה הטריטוריאליים, הקרובים והרחוקים. לשם כך היא מפתחת כוח צבאי מודרני, כוח הרתעה גרעיני וצי מלחמתי. כדאי אפוא לישראל להשתלב במגמות אלה, מבלי לפגוע ביחסיה עם ארה"ב.

אם תשכיל ישראל לפעול למען פיתוח קשרים מיוחדים עם סין, בתחום הצבאי-אסטרטגי ובתחום הפיתוח והסחר, היא עשויה לחזק את עמדתה במערכות הסיניות, האוהדות אותה באופן בסיסי. יחד עם זאת, יש להיזהר מלדרוך בכך על היבלות של מעצמות עולמיות ואזוריות אחרות, העוללות לראות בדאגה, קינאה או חשדנות את התנהוותם של יחסים מיוחדים בין ישראל לסין ■

לפרוץ לקידמת השורה של מדינות המודרניות – נטעת בהם תקווה.

גם לדידה של ישראל, פיתוח קשרים עם סין יש בו ברכה רבה לטווח הרחוק, בעיקר משתי בחינות: כלכלית וצבאית-טכנולוגית. מבחינה כלכלית, עתיד השוק הסיני, כשרמת החיים בסין תעלה והוא יוכל לקלוט סחורות עתירות ידע (כמו מיכשור רפואי וציוד אלקטרוני מתקדם) או מוצרי מותרות (כגון יהלומים) – לפתוח אפשרויות בלתי נידולות בפני ישראל. מבחינה צבאית-טכנולוגית עשוי השוק הסיני להיות כר פורה לטכנולוגיות הייחודיות שלנו בתחומים אלה, וגם להוליד שת"פ אסטרטגי עם מעצמת-המחר סין.

★

לסיכום, פיתוח, הרחבה והעמקה של הקשרים בין ישראל לסין, הם אפשריים ונחוצים לשני הצדדים. מפאת עוצמתה העולה של סין ותהפוכות אפשריות ברוסיה ובמזון הכוחות העולמי, ראוי לישראל לפתוח לרווחה את דלתה המזרחית לכיוונה של סין. אין לשכוח כי בעת מלחמת העולם השנייה היו סין ובריה"מ בעלות בריתה של ארה"ב נגד יפן וגרמניה, ורק לאחר המלחמה הפכו ארה"ב, גרמניה ויפן לבעלות ברית נגד סין ורוסיה. עם התמוטטות הקומוניזם, שאת ייסורי גסיסתו חוות עדיין המעצמות הקומוניסטיות הגדולות, שוב נטתה הכף הסינית לצד

הג'יהאד מאיים לא רק על ישראל

גיזול ליטמן

(ספר התני"ך) – יהודים ונוצרים, ובעמים אחרים, עד להכנעתם והכפפתם לשריעה, היא חוקת האיסלאם, הנחשבת להתגלמות יסודותיו של הרצון האלוהי על פני האדמה. בחודש פברואר האחרון הצהיר בטהראן לואיס פאראחן, מנהיג תנועת "אומת האיסלאם" בארה"ב: "אתם יכולים לצטט אותי: האל יהרוס את אמריקה בידי מוסלמים".¹

בסובלנות איסלאמית התכבדו לאורך השנים רק אותם לארמוסלמים שהיו בעלי מעמד של כפיפות ונחיתות כלפי האיסלאם – כלומר, "ד'מים, בני חסות. מקורו של מעמד זה ברעיון הג'יהאד וצידוקו – בעיקרון של נחיתות הלא-מוסלמים וסטייתם מן הדרך הנכונה, כפי שהוצהרה בכתבי ההלכה הדתית האיסלאמית. המילה "ד'מי" נגזרת

קריאות בנות זמננו לג'יהאד מתמיד צריכות להזכיר לנו שבמשך אלף שנים – מהמאה ה-7 עד המאה ה-17, עת נבלם לבסוף צבא הטורקים בשערי וינה – היו ארצות נוצריות כבושות בידי מאמיני הג'יהאד, היא מלחמת הקודש האיסלאמית. הג'יהאד, שלא כמלחמות אחרות, אינה ניתנת לסיום באמצעות חוזים; זוהי מלחמה דתית, מוסד תיאולוגי מוחלט ומקיף, כפי שמצהירים בהתמדה חכמי איסלאם מודרניים.

יודעי המשפט האיסלאמי כתבו על הג'יהאד בהרחבה, בתארים את חוקותיו ומטרותיו לפרטיהם. בקצרה, מטרת הג'יהאד היא לכפות את החוק האיסלאמי על העולם כולו ולאסלם את כל האנושות. לפיכך, על הג'יהאד להתמשך עד להשגתה של מטרה זו, והוא תובע מלחמה ב"עמי הספרי"

¹ International Herald Tribune, 16.2.96.

היתה הציונות תנועת השחרור של היהודים. מכאן ואילך, הדימוי של הישראלי החופשי כבר לא תאם את הסטראוטיפ של ה"דימי", והיפוך זה, אשר התקבל כהשפלה על ידי העמים הערבים-איסלאמיים, גרם להתפרצות מסע שיטנה עולמי בדמותה של האנטי-ציונות. הדמוניזציה של ישראל הקימה לתחייה את התהליכים המסורתיים של קביעת הדרגות בקהילה האיסלאמית – **האמה** – על ידי דהומניזציה של ה"דימים". תגובות שיטאה ותיעוב אלה, שהובילו להרג בשעת הכושר, לא היו חדשות. הן נלוו לכל מלחמות השחרור הרבות של עמי ה"דימי" הנוצריים במאות ה-19 וה-20.

אלא שהיודופוביה הערבית אינה רק איסלאמית, אלא גם ערבית-נוצרית. עם התמוגגות הסטראוטיפ האיסלאמי של ה"דימי" היהודי עם הסטראוטיפ של היהודי על פי האנטישמיות הנוצרית, הידקה האנטי-ציונות את החיבור בין הכנסיות המזרחיות לבין היודופוביה של האיסלאם. תחת לחצן של מדינות ערב האטו הכנסיות המזרחיות באופן ניכר את מהלכי הפיוס היהודי-נוצריים במערב, בהפיצן אנטישמיות ואנטי-ציונות בכנסיות המערביות, ובהאשימן את האחרונות בסיכון מצבם של הנוצרים בארצות ערב עקב קשריהן ההדוקים עם יהודים או עקב נטייתן הפררישראלית.

וכך, ניתן למצוא גם ברמה הפוליטית וגם ברמה הדתית חזית נוצרית-מוסלמית עוינת נגד הציונות, ומאוחר יותר נגד מדינת ישראל. רבים ממנהיגיה של הנצרות המזרחית סברו כי חזית איסלאמית-נוצרית נגד הציונות תסייע להם להבטיח את מעמדם בעולם הערבי, תחילה תחת דגל הפאך-ערביות, ואחר כך תחת הסיסמה: "העניין הפלשתינאי הצודק". במשך שלושים שנים הפך עניין פלשתינאי "קדוש" זה – באירופה, ובאמצעות הגוש הסובייטי והעולם השלישי – לקריאת המלחמה של כל זב ומצורע; וכיוון שעניין זה נחשב "קדוש", כמעט כל פעולת טרור בינלאומי שביצע אש"ף נגד ישראל, בה או מחוצה לה, קיבלה את צידוקה במה שמכונה "צידקת עינינו". אש"ף אפילו הפך למגינים של אינטרסים נוצריים בארץ הקודש למול הפולשים הישראליים ה"ברברים" אשר זכויותיהם הוכחשו כליל. גישה זו ביטאה אחדות בין הדוגמה הנוצרית הכופרת בזכויות היהודים בפלשתינה ובין הדוגמה של הגיהאד הכופרת גם בזכותם של הנוצרים לריבונות במרחב השמי.

נוצרים פלשתינאים אנטי-ציונים, ובמיוחד הכמורה שלהם, עמדו בחזית המאבק להכחדת ישראל, ומקצתם נטלו חלק בגאווה בפעולות הטרור הקשות ביותר. חלק ניכר מן התעמולה האנטי-ישראלית עוצבה על ידי פלשתינאים נוצרים אנטי-ציונים כדי להחרף את שיטאת היהודים המסורתית במערב, ובין העושים במלאכה זו בלטו כמרים מזרח-תיכוניים כמו הארכיבישוף הילאריון קאפווצ'י, אשר הסעירו בפעולתם את ידידיה הנוצרים של מדינת ישראל.

אך על אף עוינותן של הכנסיות המזרחיות למדינת ישראל לא זכתה מדיניות אנטי-ציונית זו לתוצאה הצפויה במזרח, שכן המערב כיום משוקף שם עוד יותר מתמיד, ומצבם של הנוצרים המזרחיים הופך כה חמור עד כי אין

מהמילה "דימה", קרי, הסכם של כפיפות אשר שם קץ לגיהאד נגד עמים לא-מוסלמים. כך היו מוגנים העמים המנוצחים, המשועבדים לחוק האיסלאמי, מפני אובדן. פרט לתושביהם של חבלי ארץ גדולים באסיה ובאפריקה, נכללו בשטחי הכיבוש האיסלאמי גם אוכלוסיות נוצריות ויהודיות בארצות אירופה: מערב ספרד, הבלקנים והונגריה.

האיפיון המרכזי של מעמד ה"דימי", כפי שהתבטא במהלך אלף שנות הכיבוש האיסלאמי ועל פני שלוש יבשותיו, היה בוז ולעג, השפלה והרס הכבוד האנושי, עד כדי הטלת סימנים זואומורפיים בבני-אדם: ליהודים יוחד סמל הקוף ולנוצרים – סמל החזיר.

ואכן, תנאי חייהם של היהודים תחת שלטון האיסלאם דמו לאלה של הנוצרים תחת שלטון זה, כשהם מאוחדים בכינוי "עמי הספר" ובתחיקה ייחודית מפלה. נאסרה עליהם בעלות על מקרקעין, דבר שתרם להיעלמות חלק ניכר מעובדי האדמה היהודים והנוצרים; הם לא היו רשאים להשמיע עדות נגד מוסלמי, דבר שהגביר את פגיעותם; הם חויבו לשלם מס גולגולת הקבוע בקוראן בשם **גייזה**, והיו קורבן לסוגי עושיק רבים אחרים. אם לא יכלו לשלם את הגייזה, נמכרו הם או ילדיהם לעבדות. הם חויבו בלבוש ייחודי ומפלה, ובאזור המערב ותימן יכלו יהודים לצאת מבתיהם רק כשהם יחפים. בתימן אוסלמו ילדים יהודים יתומים בכפייה, ובפרס לא הורשו יהודים ונוצרים לצאת מבתיהם במזג אוויר גשום מחשש שאי-טהרתם תטמא את המוסלמים. באימפריה העות'מאנית נהוגה היתה שיטת **דושירמה**, שפירושה איסלום בכפייה של ילדי נוצרים ונטילתם לעבדות, כדי למזגם בהדרגה לתוך הממשל והצבא העות'מאניים.

★

כתוצאה מהקולוניאליזם האירופי בשטחי הערבים, כמו גם המרידות והמאבקים לשחרור לאומי של העמים הנוצרים באימפריה העות'מאנית, נטבחו מאות אלפי נוצרים במאות ה-19 וה-20 באזורים שבשליטת האיסלאם, ונשים וילדים נישבו לעבדות. נוצרים דוגמת הסרבים והבולגרים חיו בפחד מתמיד מפני אסונות קרבים, והיוונים ניצלו מרצח-עם בתחילת המאה ה-19 רק בשל התערבות הצבאות האנגלו-צרפתים והרוסים.

הטרגדיה של הארמנים, והזוועות שפקדו את הנוצרים בעיראק ובסוריה, אילצו את הנוצרים הלבנוניים להקים אזורי מיקלט לאחיהם הנרדפים במדינות שכנות. חלקם ראו בעין יפה את הקמתה של מדינה יהודית במכורתה ההיסטורית והיו אוהדי העניין הציוני, כיוון שידעו כי מצבם של יהודים ונוצרים תחת שלטון האיסלאם היה דומה. אך מגמה זו, שבראשה עמדו ראש הכנסייה המארונית אנטון ארידה (Antun Arida) והארכיבישוף של ביירות איגנאץ מובראק, ייצגה מיעוט קטן בין הנוצרים המזרחיים, אשר נותרו, כמו הוותיקן, עוינים למדינה היהודית ובמיוחד לריבונות היהודית בירושלים.

במסגרת מלחמות השחרור הלאומי של עמי ה"דימי",

כאמור, הדלגיטימציה של מדינת ישראל יצרה דלגיטימציה של המערב עצמו. הדמוניזציה של ישראל העצימה את הדמוניזציה של המערב – לא משום שהמערב מחבב או תומך בישראל, אלא משום ששני עמי הספר כרוכים זה בזה לבלתי הפרד במסגרת הדוגמה של הגיהאד ובמסגרת רעיון ה"דימיות". וכך, האנטי-ציונות המערבית הגבירה את הרדיקליזם האיסלאמי האנטי-מערבי, עקב ה"תאימות" של יהודים ונוצרים בעיקרון ה"דימיות".

לפיכך, את המאבק נגד היודופוביה אין להגביל למתרחש במערב, ויש להוקיע מארה זו גם בעולם הערבי, משום שזהו כיום מקור חדירתה לשאר העולם, בדרגת ארסיות שקשה למצוא כמותה במקום אחר. מצד שני, המאבק נגד היודופוביה באזורים אלה הוא מאבק נגד קריסטופוביה. על מנהיגי ערב החוברים למערב להבין שאלה המחוללים אנטישמיות ארסית, מסתירים בחובה שינאת נוצרים, וכי מצב זה מסכן את יציבותם, את שלום העולם ופוגע בסיכוי לשפר את תנאי חייהם של עמיהם התלויים בסיוע מערבי.

יש להבהיר כי אם תיפתח מלחמת גיהאד על ישראל, היא תיפתח גם כנגד העמים הנוצריים, וכנגד אותם מוסלמים ליברלים המבקשים לחיות בעולם בשלום, כשוויים בין שווים.

הקמת מדינת ישראל, ההכרה הבינלאומית בדבר זכותה להתקיים בשלום ובביטחון בין אומות העולם – עם ירושלים כבירתה – היא מבחן המפתח. קבלה אוניברסלית זו תעיד שאידיאולוגיות השינאה העתיקות, אשר פותחו בתחילה על ידי נוצרים כלפי יהודים ואחר – על ידי מוסלמים כלפי יהודים ונוצרים, ננטשות. את אתגרי העתיד ניתן לקדם רק אם מבינים אותם. יש להבין אפוא שההיסטוריה כרכה יחדיו את היהודים והנוצרים, ועל כן, או שכולם ייחרבו במאה הבאה על ידי גיהאד גרעיני, או שיתגברו על הסכנה יחדיו – מאוחדים עם מוסלמים ליברליים במאמץ להביא את העולם המוסלמי לדחייה מוחלטת של רעיון הגיהאד כנגד כופרים ושל רעיון ה"דימיות". שלום לא ניתן לבסס רק על חישובים כלכליים ופוליטיים. כדי שיהיה בר-קיימא עליו להישען על שינוי של מנטליות, ועל נטישת אותן אידיאולוגיות המיועדות להשפיל את בן-האנוש. זהו האתגר העיקרי של העתיד, אשר שומה עליו לאחד אותנו כולנו ■

ביטחון שיישרדו בקהילותיהם בתוך שלושים שנה. נראה כי ההיסטוריה של ה"דימיות" טרם שקעה לעבר נשכת, כי הרדיקליזם המוסלמי הפוליטי הוא "הופעה מחודשת" שלה, מעין עלייה אל פני השטח, וכי הגורמים הכלכליים והפוליטיים לעלייתו מועצמים על ידי גורמים רעיוניים-דתיים ושוורשים מסורתיים.

כאמור, המיליטנטיות של החזית האנטי-ציונית האיסלאמית-נוצרית הביאה – באופן פרדוקסלי – להגברת סבלם של הנוצרים במזרח. כדי שלא להרגיז את העולם המוסלמי, הם חששו להזכיר את ההיסטוריה שלהם עצמם כמי שסובלים מ"דימיות" תחת שלטון האיסלאם, ונושא זה הפך להיות טאבו, אפילו באירופה. נוצרים מזרחיים, במיוחד פלשתינאים, סברו כי תמיכתם בגיהאד האנטי-ישראלי תבטיח את ביטחונם בסביבה עוינת, אך תמיכה זו דווקא ליבתה רטוריקה רצופת להט-קרוב נגד נוצרים, שכן הדוגמה של הגיהאד כורכת אותם עם היהודים. וכך, ככל שהנוצרים נאבקו למען ה"דלגיטימציה של ישראל, כך הם החלישו את ה"דלגיטימציה שלהם עצמם בארצות ערב.

הנוצרים בלבנון חשו זאת היטב. כמו היהודים, מלחמתם לעצמאות ולריבונות בארצם שלהם היתה מאבק למען הוקרת העולם האיסלאמי את זכויותיהם, חירותם וכבודם, ולמען לא עוד ייחשבו קבוצה נחותה הנכונה לקבל על עצמה צורה מודרנית של "דימיות". אך כתוצאה מגורלם המשותף עם היהודים, על פי הדוגמה האיסלאמית, הגיב כלפיהם הגיהאד במישנה תוקפנות, עימות שלקראתו לא היו מוכנים דיים. ומכיוון שההיסטוריה של ה"דימיות" והגיהאד עורפלה באירופה במכוון, בעזרתם האדיבה של הנוצרים הפר-איסלאמיים והלובי האנטי-ציוני; ומשום שהעניין הפלשתינאי היה "העניין המקודש" של "הקהילייה הבינלאומית" – הרי שבעת מלחמתו של אש"ף בנוצרים בלבנון ננטשו האחרונים במהרה על ידי העולם כולו.

המיליטנטיות של הגיהאד ויישומם המחודש של כמה מן האמצעים הנקוטים בשריעה, היא ההלכה האיסלאמית, במדינות בהן כבר בוטלו, מאיימים עתה על האוכלוסיות הנוצריות והלא-מוסלמיות המקומיות באותן מדינות. המקרים הטרגיים ביותר מצויים באיראן, פקיסטאן וסודאן, שבהן הושלט שוב מעמד ה"דימיות", אשר בוטל בעקבות ההשפעה האירופית החל ממחצית המאה ה-19.

ציונות נוצרית – בת ברית טבעית לישראל

יאן וילס ואן-דר-הובן

ונצרות תני"כית. לראשונה – גישה של עוינות מובנית כלפי ישראל, לשנייה – גישה של אהדה נלהבת כלפיה.

נוצרים בעלי אוריינטציה תני"כית, הן "כאריזמטיים" (ולא זה המקום לדון במשמעותה של ה"כריזמה" בתיאולוגיה הנוצרית) והן "אוונגליקאים", מונים עשרות מיליונים בכל רחבי העולם. שתי הכנסיות הפרוטסטנטיות הגדולות ביותר הן "עדת אלוהים" והכנסייה הבפטיסטית. שתיהן ניתנות לסיווג כ"כאריזמטיות" או "אוונגליקאיות", והן שואבות את יחסן האוהד כלפי ישראל הישר מן התני"ך. כל שאר הכנסיות הפרוטסטנטיות ההיסטוריות הידועות יותר, כמו הפסרביטריאנית, הלותרנית, המתודיסטית והאפיסקופאלית, באות (במובן זה) אחרי השתיים שהוזכרו.

רובן של כנסיות אלה, כמו גם הכנסיות הרומית-קתולית, היוונית-אורתודוקסית והיוונית-קתולית ושאר הכנסיות האורתודוקסיות (אני תקווה שקוראי **נתיב** טרם איבדו את חוט המחשבה מרוב כיתות נוצריות על שמותיהן האזוטריים לאוזן העברית) מחזיקות בישראל אנשי כמורה ערבים פלשתינאים כמנהיגי קהילתן, וגם כשלא כך הוא הדבר, הן מושפעות או נשלטות על ידי מרכיב פלשתינאי פרוערבי בקרב קהל מאמיניהן, ובדרך כלל שולחות אל מעבר לים – למנהיגיהן, לכינוסי כמורה או לוותיקן, דיווחים אנטי-ישראליים חריפים המתיישרים עם הקו האנטי-ישראלי המקובל בעולם הערבי.

והנה, למרות שכנסיות אלה הן חממה לתעמולה אנטי-ישראלית, ולמרות העובדה החמורה שהן עושות הכל כדי להרחיב את מושבן הפיסי והרוחני על חשבון הצביון היהודי של ירושלים, בכל זאת, הן אלה שממשלת ישראל מטפחת שיג ושיח עימן, לעיתים תוך התעלמות והשלמה בדיעבד עם מעשים הנוגדים כליל את האינטרס הישראלי בבירה.

להמחשת השפעתם הפוטנציאלית של כמה מהמנהיגים האוונגליקאים, במיוחד בעולם הפרוטסטנטי האנגלו-סקסי, יצוין בזאת כי בטקס השבעתו של נשיא חדש בארה"ב, כמעט תמיד נושא את תפילת ההשבעה ד"ר בילי גרהם, ולא הגמון של אחת הכנסיות ההיסטוריות, והוא אף מזומן באופן קבוע לבית הלבן. מחלקת הקולנוע של בילי גרהם, World Wide Pictures, הפיקה סרט רב תפוצה על הנס התני"כי

נספר זכריה ישנו פסוק העוסק בשיבתו הסופית ורבת ההוד של העם היהודי לארץ אבותיו, ונאמר בו כי באותה עת יחזיקו עשרה נוכרים מאומות העולם בכל יהודי ויאמרו: "נלכה עמכם כי שמענו אלהים עמכם" (זכריה ח' כ"ג).

תיאור תני"כי יפהפה זה הוא תמציתה של הציונות הנוצרית, שנקודת המוקד שלה כיום היא **השגרירות הנוצרית הבינלאומית בירושלים**. מהותה של הציונות הנוצרית היא התחייבות ומחויבות לעם היהודי, במיוחד לאחר שיבתו לארץ ההבטחה האלוהית, וזאת מתוך סברה ואמונה שלמה ששבות ישראל לארצו הינה יותר מעוד תנועת שחרור לאומית מאלו שקמו מאז שלהי המאה ה-19. שובו של עם ישראל לארצו אינה רק עניין המנובא לכל אורך התני"ך, אלא זו אמורה להיות אבן התשתית עליה תשית האנושות את דרכה אל עתיד טוב יותר, בבחינת "מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים", ויהפוך שוב לנווה שלום, בו יחיו אומות בשלום בצדק זו עם זו ולא תהיה עוד מלחמה.

הנה כי כן, תחיית ישראל, שהוא מעשה נס הנועד להעניק לביטוי "עם סגולה" את מלוא עומק משמעותו, הוא עיקרון יסוד בתיאולוגיה של הציונות הנוצרית. מכאן התמיכה הנלהבת שלנו בשגשוגה ועוצמתה של מדינת היהודים במזרח התיכון, שהוא תנאי בל יעבור בשגשוגה של האנושות ושלום העולם. לא ניריורק, בה מצוי ארגון האומות המאוחדות, לא זינווה בה מתקיימות ועידות השלום העולמיות, ואפילו לא רומא – מקום מושבו של הכס הקדוש, אלא ירושלים – המאוחדת ובריבונות ישראל – היא מוקד האמונה והתקווה למיליונים רבים של נוצרים, על כיתותיהם השונות, בכל רחבי העולם, עת מתפללים הם לשלום ירושלים.

מכאן גם שהציונות הנוצרית נקייה כליל מכל אבק של חשד למיסיונריות, שהרי דבקותם של היהודים בדתם – תנאי בל יעבור לגאולת ישראל שהיא גאולת האנושות כולה – היא שאיפת כולנו, והמיסיונריות פסולה בעינינו מאותו הטעם, לא פחות משהיא פסולה בעיני הציבור האמוני ביחוד עזמה.

מן ההיבט היהודי, ניתן לחלק את הנצרות (הגם חלוקה סכמטית ביותר) לשני סוגים: נצרות היסטורית-כנסייתית,

התעניינותו ביהודים ובהיסטוריה שלהם נמשכה לכל אורך חייו. מקורה בהתעניינותה של אמו בתנ"ך, ובחינוך הסקוטי שקיבל. עם התבגרותו, גברו גם הערצתו וחיבתו להיבטים מסוימים של הפילוסופיה והתרבות היהודית... בלפור התייחס להיסטוריה האנושית באופן דומה לדרך שבה מתייחסת אליה היהדות – ככלי לביצוע יעד אלוהי. מעולם הוא לא שכח את פגישתו הראשונה עם וייצמן. אז החל להתחוויר לו ייחודו של הפטריטיזם היהודי. השיחה שכנעה אותו שאי אפשר עוד להתעלם מההיסטוריה, ושאי יש למצוא בית לעם היהודי חסר הבית זה 19 מאות שנים, הרי שלשווא יחפשוהו בכל מקום אחר מאשר ארץ-ישראל. הוא מעולם לא פקפק בהכרה זו, אשר הביאה אותו למלא תפקיד ראשי בפעולה למען הצהרת בלפור.

דמות אחרת הזכורה לטוב הוא קפטיין צ'רלס אורד וינגייט, אשר סייע ל"הגנה" בשלביה הראשונים, והיה גם הכומר האוונגליקאי הכלר (Hechler), אשר סייע לתאודור הרצל ויצר עבורו קשרים עם מנהיגים, במיוחד בגרמניה. "אין חבר אמיתי יותר בתנועה מהכומר הכלר", כתב לימים תאודור הרצל בזיכרונו.

ניתן אפוא לראות את חוט השני של הציונות הנוצרית, במקביל לציונות היהודית, חוט שתחילתו עם ניצניה של התנועה היהודית. כיום תופעה זו הינה אפילו בעלת עוצמה רבה יותר ותפוצה רחבה יותר.

עוצמתה רבה יותר משום שישראל היא עובדה – היהודים שבו ושבים אל ארצם ככתוב בתנ"ך. עד עתה נחלו הישראלים ניצחון בכל מלחמה, ככתוב בנבואות הנביאים, וכך, הולכות ופוחתות הסיבות שבהן עשויים להיות נוצרים מאמיני תנ"ך אמיתיים, כדי להכחיש את דיוקו של המסר הנבואי. זהו המסר אשר מפיצה השגרירות הנוצרית הבינלאומית זה למעלה מ-15 שנה ברחבי העולם – באמצעות כינוסים פרו-ישראליים, אירועים דיפלומטיים (בדרך כלל בהשתתפות שגריר ישראל במקום והצגת מדינתו כאורחת הכבוד), ראיונות בטלוויזיה, ברדיו ובעיתונות, ובאמצעות פעילות תרבותית ענפה, מוסיקלית בעיקר, של קונצרטים למען ישראל.

קונצרטים ישראליים כאלה ערכה השגרירות הנוצרית גם בברייה"מ לשעבר, כדי לעודד עלייה. היא אחראית להזרמת כספי תרומות של נוצרים מרחבי העולם, לסוכנות היהודית. בין היתר סייעה השגרירות במימון הטסתם של יהודים מכל רחבי אוקראינה לקייב או לאודסה, שם המתינו להם מטוסי "אל על" בדרכם לישראל. גם קבוצות נוצריות אחרות היו מעורבות במשך השנים בענייני עלייה.

בוושינגטון פועלת שדולה נוצרית למען ישראל הקרויה Christian Israel Public Action Campaign – CIPAC. בחסות השגרירות הנוצרית פועלת גם קרן השקעות נוצרית בינלאומית, שבאמצעותה יכולים נוצרים להשקיע בכלכלת ישראל. **המרכז הישראלי לכלכלה ולמסחר** הוא גוף נוסף במסגרת זו, העושה לעידוד נוצרים ברחבי העולם לקנות ולמכור מוצרים ישראליים.

של תחיית ישראל – בשם "ארצו" (His land), כלומר ארצו של אלוהים) – בכיכובם של קליף ריצ'ארד וקליף בארו. סנטור ג'יסי הלמס, בזכות אמונתו האוונגליקאית, הוא אחד מידידיה הנחרצים של ישראל בגבעת הקפיטול, והוא מחזיק עתה בעמדה היוקרתית של יו"ר ועדת החוץ של הסנאט, מן הסתם אחד משלושת התפקידים רבי השפעה במוקד הפוליטי של ארה"ב. לישראל יידיים אוונגליקאים כאלה בכל מקום. בשני בתי הנבחרים ניתן למנותם בעשרות רבות, אך גם במחלקת ההגנה, במחלקת המדינה ובבית הלבן הם נמצאים. בארה"ב, בזכות "הקואליציה הנוצרית" המאורגנת היטב, הם אחראים לא מעט להתעצמות הרפובליקאית בשני בתי הנבחרים, הסנאט והקונגרס, במהלך בחירות 1994.

מנהלה הכללי של קואליציה נוצרית זו, ד"ר רלף ריד, עמד לערוך לפני כשנה ביקור של לימוד ושל רצון טוב בישראל, אך נמנע מלעשות זאת בהשפעת ממשלת ישראל הקודמת שלא ראתה בעין יפה את ביקורו של אחד מידידיה הגדולים של ישראל, ולו מן הטעם שד"ר ריד לא נמנה על מערציו של מר ערפאת.

גם במדינות אחרות יש בין הנוצרים אוהדי ישראל כאלה המחזיקים בעמדות רבות השפעה. בזמביה, קוסטה-ריקה וגוואטמלה הם אף הגיעו לנשיאות.

העובדה שגברים ונשים אלה נמנים על מאמיני האמונה התנ"כית, אינה הופכת אותם באופן אוטומטי לתומכי ישראל ולהבים ולנוצרים ציוניים. אך טיפוח נכון של ציבור זה ויצירת זיקה רוחנית בינו לבין ישראל עשויה להעניק פירות פוליטיים ולהרחיב את מעגל בעלי בריתה של ישראל. אין צורך לומר שבעולמנו המנוכר, בו הולכת וגוברת האנטישמיות, זקוקה מדינת היהודים לכל קורטוב של רצון טוב וסיוע. אופייני לגישה זו הוא סנטור ג'יסי הלמס, שבביקורו בישראל, לאחר שעמד על חשיבותה של ישראל לא רק כ"נכס אסטרטגי" במזרח התיכון אלא כחלוץ רוחני של העולם הנוצרי – הפך, כאמור לעיל, לידיד רב ערך במוקד ההשפעה הפוליטי מן החשובים בארה"ב. ייעודה המרכזי של השגרירות הנוצרית הבינלאומית בירושלים הוא טיפוח הציבורים הנוצריים הללו וכן אישים בולטים בקרב הנוצרים, בעיקר בעולם האנגלו-סקסי, למערך של בעלי ברית לישראל.

לפיכך, ניתן לראות את השגרירות כ"סוכנות" – סוכנות של נוצרים יידי ישראל ברחבי העולם, המלמדת אותם, לאור המתרחש כאן, איך לפעול בצורה האפקטיבית ביותר בארצותיהם ובתחומיהם – פוליטיקה, עיתונות וכו' – כדי להשפיע לטובתה של ישראל.

לזאב ז'בוטינסקי היה קולונל פטרוסון, ציוני נוצרי שהיה לו לעזר רב במגעיו עם הצבא הבריטי ועם המנהיגות הפוליטית בבריטניה. גם מאחורי החלטותיו של לורד בלפור עמדה ללא ספק השפעתו של ציוני נוצרי, כפי שמדווחת דודתו, בלאנש דאגדייל:

השגרירות הנוצרית הבינלאומית, יחד עם ארגוני נוצרים ציונים פרו-ישראליים דומים בכל רחבי העולם, מבקשים אפוא להיות מוקד השפעה קבוע לטובת העם היהודי בכלל ומדינת ישראל בפרט – בתחומי המידע, הפוליטיקה, העלייה, הכלכלה, התיירות, ובכל דרך אפשרית. כפי שהובטח בטקס חנוכת משרדיה החדשים של

השגרירות הנוצרית הבינלאומית, יחד עם ארגוני נוצרים ציונים פרו-ישראליים דומים בכל רחבי העולם, מבקשים אפוא להיות מוקד השפעה קבוע לטובת העם היהודי בכלל ומדינת ישראל בפרט – בתחומי המידע, הפוליטיקה, העלייה, הכלכלה, התיירות, ובכל דרך אפשרית. כפי שהובטח בטקס חנוכת משרדיה החדשים של

לשלום ירושלים" ■

ידה המושטת של הציונות הנוצרית

רמון בנט

בהגיעם לנמל התעופה בן-גוריון (וציונים נוצרים רבים באים לכאן פעמים רבות), לעתים קרובות הם משאירים את מזוודותיהם כשהן מלאות בגדים ומוצרים אחרים המיועדים לעולי רוסיה ואתיופיה. המתנות נמסרות למרכזי הפצה שונים המנוהלים ברובם על ידי ארגונים ציונים נוצריים, שמרכזם בדרך כלל – אך לא תמיד – בירושלים. באמצעות מרכזים אלה, המאושים במתנדבים, מופצות המתנות בכל רחבי ישראל. רבות מהמזוודות עושות דרכן חזרה לארצותיהן כשהן עמוסות בקניות אישיות, מתנות ומזכרות על פי בקשת חברים – בגד ישראלי, פריטי יודאיקה, טליתות, שופרות, אגוזים, צימוקים, תאנים מיובשות וכו'. התרומות הכספיות המגיעות לארגונים הציוניים הנוצריים בישראל, כדי לסייע לעולים חדשים, מגיעות לכדי כמה מיליוני דולר מדי שנה. כמו כן, נוטעים ציונים נוצרים אלפי עצים בכל רחבי ישראל, או מרימים תרומה לשם כך.

יש ביניהם המתגייסים לצה"ל ועושים את שירותם ביחידות קרביות. אחד מחברי הקרובים, שאינו חפץ בגילוי שמו, זכה לעיטור גבורה על חלקו במלחמת "שלום הגליל". לדידנו זהו מבחן עליון של מחויבות והגשמתה. ככלות הכל אין זה קשה במיוחד "להאמין" ו"לאהוב", אבל שונה הדבר לגמרי כאשר אתה נכון לסכן את חיך ולעמוד במבחן עליון של מחויבות אמת.

אנו, הציונים הנוצרים, יחד עם ארגונים כמו השגרירות הנוצרית הבינלאומית בירושלים, מסייעים לישראל משום שאנו משתוקקים באמת ובתמים להושיט יד לעם היהודי, באהבה שאינה תלויה בדבר, מלבד האמונה העמוקה ביעודו המשיחי של העם היהודי. כיוון שאנו מאמינים בתנ"ך, אנו רואים במדינת ישראל המודרנית התגשמות הנבואה התנ"כית והבטחה אלוהית. אין אנו רואים שני ישראל – אחד קדום ואחד מודרני – אלא עם קדום בעל היסטוריה רצופה, השב אל אדמתו על פי הכתוב המפורש.

13- בספטמבר 1993, בשעה שעניי רוב הישראלים היו מרותקות למרקעי הטלוויזיה, צופות בשמעון פרס, על מדשאת הבית הלבן, מוסר את עזה ויריחו לגרועים שבאויבי מדינת היהודים, עליתי למשרדי במרכז ירושלים, התיישבתי על כיסא המנהלים גבה המשענת שלי, ובכיתי. לא יכולתי להיות עד לחתימה ולא יכולתי לראות את יצחק רבין נוטל את ידו של ערפאת. העצב שמילא את ישותי, בת 55 השנים, היה זקוק לפורקן. הייתי זקוק לבדידות על מנת לבטא בדמעות את הכאב והעצב הכבדים. אותו רגע היה לדידי כואב יותר מאשר אבלי על אבי היקר אשר הלך לעולמו ארבע שנים קודם לכן.

★

בשורות הספורות שלעיל לא באתי לתנות את צרתי הפרטית, שכן תחושה דומה וכאב זהה חוו בישראל וברחבי תבל אלפים רבים הנמנים על אותו ציבור הזר לרוב הישראלים, המכנים עצמם ציונים נוצרים. ייתכן שהדבר יפתיע את קוראי נתיב, אך רובם המוחלט של ציונים נוצרים אלו מחויבים לישראל מחויבות עמוקה שאינה נופלת מזו של ישראלים רבים. רבים מהם חשים מחויבות עמוקה להתפלל למען ישראל, יותר מאשר למען ארצותיהם שלהם. מספרם של הציונים הנוצרים גדול בהרבה ממספר אוכלוסי מדינת היהודים, וייתכן שאף גדול ממספר יהודי העולם כולם. רבים מציונים נוצרים אלה אוכלים, נושמים וישנים ישראל. כשהם מבקרים בישראל, או אפילו עורכים קניות בשכונותיהם הביתיות, הם מחפשים באופן מתמיד מוצרים ישראליים ורוכשים אותם. לא מטרידה אותם העובדה שמוצרים אלה הם בדרך כלל יקרים יותר ממוצרים מקומיים מקבילים ולפעמים פחותים באיכותם. הם רוצים להועיל לישראל, וקניית מוצרי כחול-לבן מסייעת לעם ישראל ולמדינתו.

הח"מ יודע היטב שדבריו הבאים לא יתקבלו על דעת הקורא הממוצע, אך הוא ממשיך לטעון כי מיליוני יהודים אמריקאים עשויים למצוא את עצמם במנוסה מפני גל אנטישמיות אמריקאית אלים. מספר התקריות האנטישמיות באמריקה מצוי בעלייה מתמדת. הליגה למניעת השמצה מדווחת כי שיעור ההתקפות האנטי-שמיות עלה ב-23 אחוזים בשנת 1993, וכי 1994 רשמה את הרמה הגבוהה ביותר של התקפות כאלה מאז החלה הליגה ברישומיה. כמו כן דווח כי ב-1995 התעצמה האנטישמיות האלימה, מחוץ אל חוץ. רמת האנטישמיות הנמוכה יחסית בארה"ב, לפי שעה, מוסברת בשפע החומרי. אולם מן המפורסמות הוא, שמשבר שנות ה-30 יצר סוג של אנטישמיות המזכיר במובנים רבים את האנטישמיות האירופית. לפיכך, חובה הלאומי של ארה"ב, הגבוה יותר מכלל התל"ג שלה, עלול להוליך למשבר כלכלי קשה ועמוק לאין ערוך מזה של שנות ה-30, ולמותר לציין שהיהודים, כמימים ימימה, יהיו הראשונים שיידרשו לפרוע את החשבון.

★

ציונים נוצרים הם בני ברית חשובים של ישראל נגד האיסלאם המבקש להכחיד את המדינה היהודית. האיסלאם שואף להחרבת ישראל ולבליעת היהודים במזרח התיכון על ידי הכנתם שוב למעמד ה"דימי". ציונים נוצרים רבים מבינים היטב שהאיסלאם הוא הסכנה החיצונית הגדולה ביותר הנשקפת לישראל כיום, וחלקם אומרים זאת בקול, ומזהירים בתקיפות ובעיקשות, כאן ומעבר לים, כל מי שמוכן להטות אוזן. קליטת מסרים אלה היא תמיד איטית מכפי שהיינו רוצים לנוכח הנסיבות, אך המסר מתחיל לחלחל ולהישמע, גם במוקדים רבי חשיבות כמו המימשל והתקשורת. באשר לאיסלאם, מן הראוי לציין כי החשש מפניו אינו רק עניינם של ישראל והעם היהודי. אנו מכירים היטב את סיסמת האספסוף האיסלאמי בהפגנותיו: "בתחילה אנשי השבת ואחריהם – אנשי יום א"י". והלא אנו היננו אותם "אנשי יום א"י". הנה כי כן, גורלה של הנצרות, לפחות זו שבהישג ידו של האיסלאם, נגזר על פי הגורל הצפוי ליהודים. כמה ממעשי הפשע המחרידים ביותר בלבנון, בסודאן, באלג'יר ובמצרים, בהם נטבחו כמרים ונזירים נוצרים בסגנון המוכר למרבה הטרדיה ברחוב הישראלי, הם מקדמה על חשבון העתיד.

לפיכך, על ישראל לדעת שאין היא לבדה. אין היא חסרה ידידים, ואין היא נדרשת להתאמץ כדי להוכיח את עצמה. יש לה מיליוני ידידים נוצרים בעלי מחויבות עמוקה, הפוזרים ברחבי תבל ונכונים להושיט יד בכל עת שיידרשו. אך האם היד המושטת זוכה למענה? האמנם עושות ממשלות ישראל והציבור הישראלי שימוש בעוצמה הגלומה במיליוני ידידי אמת אלו, מהם במוקדי עוצמה לאומיים, במרכזי הגות ורוח וצמתי תקשורת?

אני מעדיף שלא להשיב על שאלה זו, שהרי נהוג להעניק לממשלה נבחרת מאה ימי חסד. ואלה טרם חלפו ■

לדידנו, היהדות (היהדות כולה, גם זו שבגלות) היא עמו הנבחר של האל, השב עתה למדינת ישראל הנבנית מחדש, בדיוק על אותה אדמת המולדת שאותה הבטיח האל לאברהם לפני אלפי שנים. לאחר שאלוהים הבטיח לאברהם כי זרעו יירש את הארץ, הוא חזר על הבטחתו זו ליצחק, ואחריו – ליעקב. אין אנו מאמינים שהאל חמד לצון, וגם אין אנו משתעשעים במחשבה שהוא מכזב. אנו מאמינים שהארץ שהובטחה לאברהם, יצחק ויעקב, שייכת לעם היהודי – היום, מחר ולנצח.

אהבתנו לישראל נושאת, במפורש, פן אפולוגטי, ואיננו מתביישים בכך. ציונים נוצרים ערים היטב לתפקידה המכריע של הכנסייה בתולדות האנטישמיות. ואין בפינו הצטדקויות. גם אם אישית מעולם לא ביצענו פשעים נגד העם היהודי, הרי שאנו משתייכים לכנסייה, והיא אכן ביצעה פשעים כאלה, ולכן גם אנו נושאים באשמה. כובדו של החטא רובץ עלינו, כבד ומחפיר. אשר על כן, יש במעשינו ניסיון מתמיד לבקשת מחילה מן העם היהודי. בהכנעה ובכנות אנחנו מבקשים את סליחתו.

אנו מצהירים גלויות על זכותה של ישראל לארצה, ודבר זה מביא לנו מעט מאוד נקודות בסקרי פופולריות. ציונים נוצרים גם שוחים נגד הזרם התיאולוגי בתוך הנצרות עצמה, כיוון שאינם מאמינים כי הכנסייה החליפה את ישראל, והיא היא כביכול הברית החדשה. אין צורך לומר שזו כפירה בעיקר, עיקר שנשתרש במהלך אלפיים שנות נצרות. כשאנו מדברים על הכנסייה אנו מדברים על ארגון של מאמינים הפוזרים בכל רחבי העולם, אך כשאנו מדברים על יהדות אנו מדברים על עם ישראל, ולמותר לציין מה רב ההבדל בין השניים. גם אבחנה דקה זו לא מוסיפה לנו בריאות בקרב הנצרות הממוסדת.

★

ציונים נוצרים חיכו ל"יציאת מצרים" הגדולה מברית המועצות, שהיתה צפויה. הם ידעו שהיא תבוא, שכן גם עליה הם קראו בתנ"ך (ואני רואה בעיני רוחי את החיוך הסלחני של קורא **נתיב** מצוי, המרים גבה למקרא אמונה כה תמימה). הם חיכו בנשימה עצורה, והתפללו. ואכן, היציאה החלה עם קריסתה של ברית המועצות. בחבר העמים שהחליף את בריה"מ נותרו עוד שני מיליון יהודים, וגם את יציאתם צופים הציונים הנוצרים, מייחלים לה ועושים למענה.

אכן, עושים למענה ונערכים לה. קבוצות נוצרים בסקנדינביה מארגנות זה מספר שנים נרחבת של אתרי לינה, מחסני מזון ובגדים, ציי אוטובוסים וכלי רכב פרטיים, הממתינים ליהודי חבר העמים. הכתוב במקרא מוביל למסקנה שהאנטישמיות תאלץ את היהודים שנתרו שם לנוס ולברוח, וכך ממתניים להם בשקט ציונים נוצרים, לסייע להם בדרכם לישראל. בדומה לאחיהם בסקנדינביה, גם בארה"ב, הגם שבהיקף מוגבל יותר לפי שעה, מכינות קבוצות נוצריות בתים ומזון ליהודים, אשר יבקשו מיקלט במנוסתם מגל אלים של אנטישמיות אמריקאית הצפוי להתעורר בעתיד הלא כל כך רחוק.

יהודי אמריקה ו"ישראל החדשה" – אהבה נכזבת

אדוארד אלכסנדר

הלאומית הפלשתינאית יהיו נוכחים פיזית בכנס בעזה, התיר פרס, בהזדמנות חגיגית זו, את כניסתם לישראל של אבו עבאס, מארגן חטיפתה של הספינה "אכילה לאורו" ב-1985, המבוקש בארצות-הברית באשמת רצח ליאון קלינגהופר; אבו דאוד, מארגן הטבח של ספורטאי ישראל באולימפיאדת מינכן ב-1972; ליליה ח'אלד, כוכבת חטיפות המטוסים; ונכבדים דומים נוספים. יש להניח שערפאת עמד על השתתפותם לא מפני שמעולם לא שמע על טלפון או על פקס, אלא מפני שביקש להוכיח כי ישראל היא מדינה חסרת כבוד עצמי, ומשוללת רגשות אנוש נורמליים כלפי קורבנות המרצחים. כל הפרשה היא רק הוכחה נוספת כי מה שהשתנה הוא לא "המזרח התיכון" אלא ישראל, ופרצוף חדש זה של ישראל מעמיד בפני יהודים אמריקאים רבים דילמה קשה.

★

מאז 1977, עת איבד השמאל את השלטון שנתפס עד אז בעיניו כאחוזת נחלתו בחסד האל (ועוד למי, אם לא לניאנדרטלים הללו מן ה"ימין") – הלכה והתפתחה בקירבו עוינות עמוקה, האופיינית לאופוזיציה מתוסכלת. היתה זו עוינות כלפי הדת היהודית, ובמידה רבה כלפי עקרונות היסוד של הציונות, תופעה שברבות הימים תקבל את הכינוי "פוסט-ציונות", שהיא הגדרת ביניים לקראת "אנטי-ציונות" כפשוטה.

הנה כי כן, ה"דיין" של הפוליטיקה הישראלית אינו עוד משה, שדיבר בהתלהבות על ירושלים ועל ארץ-ישראל, אלא בתו יעל, המשתטחת לעתים מזומנות לרגליו של ערפאת כדי לאותת לו על תמיכתה בהתקפותיו על ארצה, או מכריזה שדוד ויהונתן היו נאהבים הומוסקסואליים. ה"בנבנישתי" של התרבות הישראלית אינו עוד דוד, ההיסטוריון הגאה של ארץ-ישראל, אלא בנו, הסוציולוג מירון, שלפני בחירות 1992 ערך סיור ברחבי העולם כדי להשמיע באוזני קהל להוט כי ישראל היא "דמוקרטיה של גזע האדונים", ושלאחר הקמת הקואליציה עבודה-מרצ ב-1992 פירסם ספר¹ שבו קרא לפירוק המדינה (ההקדמה והשבחים לספר נכתבו על ידי ידיד גדול אחר של ישראל – תומס פרידמן). גם ה"בורג" של הפוליטיקה הישראלית כבר אינו יוסף, יהודי דתי משכיל שיכול היה לצטט את רוברט

"המזרח התיכון החדש" הוא שם הרומן האוטופי שפירסם שמעון פרס ב-1994. בספר הוא מביע את מורת רוחו ממנהיגי הקודמים של ישראל, על שראו בשליטי סוריה ובמרצחי אש"ף את השטן בהתגלמותו, בשל "שאיפתם (כביכול) לזרוק אותנו לים", וקורא לנטוש את אסטרטגיית ההרתעה המיושנת של ישראל למען החלום על שיתוף פעולה אזורי, ועל מדיניות המבוססת על "פחות כלי-נשק ויותר אמונה" – לא אמונה בעם היהודי או במורשתו, כמובן, אלא ביאסר ערפאת. פרס גם מכריז בספר, שסוריה שואפת ברצינות לשלום ולשגשוג, מעל לכל דבר אחר: "הנוער הסורי נעשה דמוקרטי. עד מהרה הם לא יסבלו עוד משטר רודני".

היום כבר ברור לכל שאין כל מזרח תיכון חדש. אכן, ישראל החליפה משלחות מסחריות עם האומות הערביות הגדולות עומאן וקטאר, וישראלים שמעולם לא ביקרו בעבדת או בבית-שאן נוהרים לגירש ולפטר, אך אינם מוטרדים כלל מן העובדה שאין כל תנועת תיירים בכיוון ההפוך. הקטיטיות הנורות מלבנון על ידי החיזבאללה, שהוא זרוע של הצבא הסורי לכל דבר ועניין, ממשיכות לנחות על צפונה של ישראל. הודות להסכמי אוסלו הוקמה לבנון שנייה על ידי ערפאת ועמיתיו מן החמאס, ובמקום המזרח התיכון החדש, טול הגבולות, שעליו חלם פרס בספרו, הוא בונה למעשה חומה של גטו סביב לישראל, כדי להבטיח הפרדה בין יהודים לערבים. תקוותו הגדולה (כפי שהושמעה בנאומו במכללה האיסלאמית בגליל המערבי, בדצמבר 1994), שישראל תתקבל לליגה הערבית – עדיין לא התגשמה.

ב-24 באפריל, כחלק ממסע הבחירות של פרס ובתיאום עימו, התכנס אש"ף בעזה כדי ליצור רושם שבכוונתו לבטל את דרישתו הישנה-נושנה להשמדת המדינה היהודית. ערפאת וחבר מרעיו רחקו נוסחה מעורפלת שאינה אומרת דבר, וגם את המעט הזה דחו לשישה חודשים, כלומר, לזמן רב אחרי הבחירות בישראל. את חלקו בקשר מילא פרס בהתלהבות, כאשר תיאר את הולכת השולל הבזויה הזו בעזה כ"ציון הדרך האידיאולוגי החשוב ביותר במאה השנים האחרונות". לא פחות ולא יותר.

אבל האירועים שקדמו לוועידה של אש"ף הוכיחו כי מה שהשתנה באמת הוא לא אש"ף או המזרח התיכון, אלא ישראל. מכיוון שערפאת התעקש על כך שכל חברי המועצה

¹ אויבים אינטימיים, 1995.

עידוד, כמובן, להמשיך ברצח סיטוני של יהודים (אם במו ידיהם ואם באמצעות באי כוחם).

אבל החטא המוסרי של מתן הכשר לערפאת יביא בעקבותיו, באופן בלתי נמנע, תוצאות חמורות יותר משדות קטל אזרחיים ברחובותיהן של ירושלים, תל-אביב ואשקלון. גם העברים וגם היוונים הקדמונים, גם ספר בראשית וגם סופוקלס, מלמדים אותנו שרצח אשר לא בא על עונשו מטמא את הארץ. אבל מנהיגי ישראל בשלוש וחצי השנים האחרונות, אין שעתם פנויה למיני רעיונות מיושנים ולא מעשיים מסוג זה. המדינה שפעם נהגה לרדוף פושעים נאציים עד קצווי ארץ והעמידה את הצדק מעל דקדוקי עניות משפטיים, מתרועעת כעשוי עם רוצחי ילדיה במעלות ומציעה את הגנתה לאבו עבאס. השלכותיו של שפל מוסרי זה היו נוראות עד כה, אולם – וזאת יודע כל מי שעדיין יודע להבחין בין טוב לרע – העתיד יהיה נורא פי כמה אם תקום מדינת טרור בפאתי תל אביב.

מבקריה הליברליים של ישראל, כמו אנתוני לואיס הצבוע ומייקל לרנר המוקיון, נהגו לגנותה משום שלא השכילה להיות "אור לגויים". האם עתה, לכשהיא הופכת ל"אפלה לגויים" (למשוש ליבם של המבקרים הליברליים הללו) – סוף סוף השלימו עימה? כיצד יכול יהודי אמריקאי שלא להתכוון מבושה כאשר ראש עיריית ניו-יורק סופג ביקורת מישראל על שגירש את ערפאת מקונצרט שנערך בחסות האו"ם? כיצד יכול הוא להתעלם מן ההשפעה הממארת של ישראל על יהודי אמריקה, בראותו עיתונאי יהודי המכריז בעמוד המערכת של ה"ניו-יורק טיימס" כי על יהודי אמריקה לשבת ו"לדבר" עם לואיס פרחאן, מפני שישראל מדברת עם ערפאת, שאינו רוצח יהודים בתיאוריה בלבד, כמו פרחאן, אלא רוצח בפועל?

כיצד יכול רוזנטל להתנקות מן הכתם שהדביקה בו ישראל לאחר שכתב כי אם ברצונה לתת את רמת-הגולן לסוריה – שתיתן, אך שלא תצפה מארה"ב לחזק רודנות אכזרית הפורשת את חסותה על טרור, סחר בסמים ורצח אלפים מבני עמה? מה יכול לומר יהודי אמריקאי כאשר הוא שומע את אהוד ברק מביע את הערצתו הגדולה לאסאד בראיון לעיתונות המצרית, ימים ספורים לאחר שמושא הערצתו רצח את חייליו באמצעות החיזבאללה, שהוא זרוע של המודיעין הסורי?

"ישראל החדשה" השכילה לעוות את המושג "דמוקרטיה" ולהביאו אל סף יישומו בדמוקרטיה העממית. שלטון החוק במדינת ישראל התפורר זמן רב לפני רצח רבין. זוהי אירוניה מצמררת, שממשלה אשר בכירה טרחו להסביר ביהירות ובהתנשאות מהי חשיבותה של "דמוקרטיה" ובמה היא חשובה יותר מ"יסתם" עקרונות יהודיים – אימצו לעצמם שיטות של מדינת משטרה כדי לדכא מחאות (ולהישאר בשלטון). שר החינוך אמנון רובינשטיין מסוגל היה להכריז כי לא יסכים ש"יהיה אפילו בית-ספר אחד שבו לא ילמדו... דמוקרטיה", ובאותה

בראונינג ומיד לאחריו את שלום עליכם – אלא אברום, בנו היהיר וגם הרוח, חסיד רוחני של ישעיהו לייבוביץ' המנוח, אשר נהג לפטם מאזינים יהודים אמריקאים בטענות שמחנות הפליטים הערביים בשטחים המוחזקים בידי ישראל הם כמו "מחנות ריכוז נאציים". עתה, כיו"ר הסוכנות היהודית, שואף בורג הצעיר להביא ל"גאולה רוחנית" של יהדות התפוצות. ה"אבן" של החיים הציבוריים בישראל הוא עדיין אבא אבן, אבל רק בהתגלמותו הפיזית. אותו אבן, שב-1980 בירך את האנטישמי ג'ורג' בול, תת שר-החוץ האמריקאי באותו זמן, על שהופיע בתוכנית טלוויזיה במשך שש דקות "מבלי להאשים את ישראל בכל מה שדיבר עליו" – לא חש כל ייסורי מצפון ב-1990, כאשר קיבל מינוי כמרצה בקתדרה ע"ש ג'ורג' בול של אוניברסיטת פרינסטון.

דמויות מן השמאל הסהרורי שמקומן הטבעי היה בעבר "מחוץ לגדר" ושנחשבו בגדר תופעות שוליים, נעו אל מרכזי הכוח ועיצבו המדיניות בממשלת ישראל. דדי צוקר, שהאשים "מתנחלים" בשתיית דם ערבי; יוסי שריד, המכריז שליום הזיכרון לשואה ולגבורה אין כל משמעות בעינו; ושולמית אלוני, שהצהרותיה על יהודים דתיים היו מביאות כנראה למאסרה במדינות אירופיות אשר חוקיהן אוסרים התגריות אנטישמיות – כולם הפכו לשרי ממשלה או לדמויות מפתח בממשלתו של יצחק רבין המנוח. יתר על כן, הם – ולא החברים הדוממים של מפלגת העבודה המסורתית (מפלגה שתרמה יותר מארבעים אחוזים מן החותמים על מינשר תנועת ארץ-ישראל השלמה ב-1967) – הם שנתנו את הטון והכתיבו את המדיניות לממשלת רבין וליורשתה.

הטון והמדיניות הללו, הנועזים והמהפכניים, פרצו את כל ה"קווים האדומים" הישנים ולא היה בהם כל דמיון למצע ולעקרונות שעל פיהם הלכו רבין ומפלגתו לבחירות ב-1992. המדינה שהוציאה לעצמה מוניטין – יותר מכל מדינה אחרת בעולם – כפרגול הזעם המכה בטרור, אימצה אל חיקה – מעשית וסמלית כאחד – את ראש הארגון המוביל בעולם ברצח יהודים, והפכה לפתע למסייעת הראשית לטרור, כאשר הוכיחה שהטרור משתלם, ומשתלם היטב; במקרה זה – הוא הביא למדינת אש"ף עצמאית.

ערפאת נמנה על הגדולים שבפושעי המלחמה במאה ה-20. הכיצד אפוא ניתן להמשיך ולהעלותו על נס כראש מדינה מכובד בכל שני וחמישי, ולהביע זעזוע על מעשי רצח בארגנטינה, בלונדון או בירושלים בכל שני ורביעי – כמו שעשה רבין, וכמו שממשיכים לעשות פרס וקלינטון? ייתכן שמבצעי מעשי הטרור בישראל, ב"שטחים הכבושים", בניו-יורק או בבואנוס-אייירס הם רשעים מרושעים, אך הם אינם רפי שכל. הם נוכחו לדעת שהטרור משתלם, ויחסי ישראל-אש"ף הם עדות לכך.

תוצאותיהם המעשיות של הסכמי אוסלו היו, כצפוי, עקובות מדם. לאחר שנאמר לחבר המרעים, שרצחו צליינים בלוד וספורטאים במינכן, ניפצו ראשי עוללים אל הסלע בנהריה, וטבחו אימהות על ילדיהן במעון ילדים בקרית-שמונה – שמעשיהם מוצדקים בדיעבד, הם שאבו

פקידי הקונסוליות הישראליות בארה"ב החלו להתחנף ליהודים, שכל ימיהם עשו כמיטב יכולתם כדי לתאר את ישראל כתחנת ניסיונות של השטן בכבודו ובעצמו, אשר יש לחונקה בעודה באיבה.

התמורה המתחוללת בימינו ביהדות אמריקה, בעקבות "ישראל החדשה", בולטת במיוחד עם פתיחת מסע הבחירות לנשיאות בארצות-הברית. היה היו זמנים, שבהם כללה ההתייחסות היהודית לבחירות בדיקה מדוקדקת בתולדות יחסם של המועמדים לישראל. לפני מספר חודשים הערתי באוזני ידידה, כי אני חושד בסנטור דול בשל התבטאויותיו העוינות והתכופות כלפי ישראל. "על מה אתה מדבר?" היא השיבה לי, "האם העמדות של דול או של כל מועמד אחר, להוציא אולי ביוקן, הן יותר אנטי-ישראליות מהעמדות של ממשלת ישראל עצמה?". היא צדקה, כמובן, כמו שצדק א.ב. יהושע באומרו ש"ישראל החדשה" אינה זקוקה עוד לתמיכתם הפוליטית של יהודי אמריקה.

ידיד אחר, איש אקדמיה מכובד, שבמשך עשרות שנים הגן על ישראל בפני אינספור התקפות של אויבים אידיאולוגיים, כתב לי לאחרונה כי עכשיו עליו למצוא לעצמו "נושא חדש לאהבה". ישראל, אהבתו משכבר הימים, נשלטת עכשיו – מדינית ורוחנית – בידי עובדי אלילים דוברי עברית ששאיפתם הגדולה היא להפוך אותה ללוס-אנג'לס שנייה, ואשר בראשם עומד ראש ממשלה שלא התבייש להתפאר על אדמת בוואריה כי הוא "בווארי" ברוחו, או להכיר בברונו קריסקי כמורהו הרוחני וכדמות הנערצת עליו. התיקים, שבהם אני מתייק חומר, עולים על גדוהיהם בהתייחסויות מסוג זה. הנה דבריה של סופרת אמיצה, שעמדה תמיד לימין ישראל ושעל כן נדחתה על ידי רוב האינטלקטואלים היהודים בארה"ב: "אתם יודעים... עכשיו אפשר כבר להירגע. הכל נגמר. את הנעשה אין להשיב. אין מה לעשות אלא לשבת בניחותא ולהתבונן בפועלה של הבעתה. או אולי מוטב לקרוא לכך מחזה אבסורד: המנצחים מתחננים כאילו הובסו, המדינה היהודית נוהגת כחירשת-אילמת; אין שומעים את ערפאת משבח את "המהנדס" כקדוש מעונה; אין אומרים דבר – פשוט לא שומעים".

ובכל זאת, איננו יכולים להתעלם מן העובדה שמשבר גדול הולך ומתקדר באופק. יהיו שיאמרו כי הגיע הזמן שיהודי אמריקה יפסיקו לחיות על פי ניסיון שאול, בין אם זה של יהודי אירופה שנרצחו בשואה ובין אם זה של יהודי ישראל, שחיו מאז 1948 תחת הנטל המתמיד של מאבק נגד מבקשי נפשם. אלה יצינו, ובצדק, שגם ה"יהודיות" של השואה וגם ה"יהודיות" של הציונות נוסו בארצות-הברית, ונמצאו לוקות בחסר – שכן שיעור נישואי התערובת בקרב יהודי אמריקה, המגיע לממדי מגיפה, ושיעור הילודה בקרבם, הנמוך עד כדי התאבדות דמוגרפית, הם סימנים המעידים על אובדן רצונו של עם לחיות. אף על פי כן, תהיה זו טעות להניח שניתן להפריד את עתידנו מעתידה של ישראל. אם ההידרדרות המוסרית של ישראל מטילה עלינו כתם, הרי שגוועתה הפוליטית מטילה עלינו כתם גדול עוד יותר, ותוצאות הרוח אסון, תהיה אשר תהיה העצמאות

נשימה לצדד בהשעיית מורים בעלי דעות ימניות ובעידוד תלמידים, הורים ומורים לדווח לשלטונות על המשמיעים דעות כאלה (מי יודע? אולי מדיניות כזאת תצליח בכל זאת להכניס את ישראל לליגה הערבית).

"ישראל החדשה" שינתה לא רק את יחסה הרשמי כלפי אש"ף וסוריה, אלא גם את יחסה הבלתי רשמי כלפינו, יהודי ארצות-הברית. בינואר 1994 אמר יוסי ביילין, האדריכל הראשי של תהליך אוסלו, בכנס של ארגון "הדסה" בישראל: "אתם רוצים שאני אהיה הקבצן ושאני אגיד שאנחנו צריכים את הכסף בשביל העניים. אני מצטער לומר לכם שישראל היא מדינה עשירה". היה זה אותו ביילין שמשרדו היה אחראי לגיוס 75 מיליון דולרים בשביל אש"ף, כשחלקם הגדול אמור להגיע מיהודי אמריקה. כדי לעודד אותנו לתרום, אמרו לנו שכל מי שמתנגד לסיוע האמריקאי לאש"ף (שכלל גם מימון צבא בן 35 אלף חיילים המתחפשים ל"שוטרים"), לא ייחשב לידד ישראל.

מסר זה שוגר בבהירות רבה יותר בינואר 1996, מפי א.ב. יהושע, הסופר הישראלי הפופולרי: "איננו זקוקים לכם יותר", אמר יהושע לבאי הקונגרס היהודי העולמי שהתכנס בירושלים, "גם איננו זקוקים לכסף... או לתמיכה הפוליטית". אם על כישרונו הספרותי של יהושע ניתן להתווכח, הרי שעל כוונתו בדברים אלה אי אפשר לעשות זאת, שכן היא ברורה: האנשים השולטים ב"ישראל החדשה", תרבותית ופוליטית כאחת, הם גויים דוברי עברית שישמחו לקלוט אנשים מסוגם – הוא התכוון לומר – אך אין להם עניין בעולים יהודים שהעברית שלהם לקויה (או שאינם מאוהבים ב"תהליך השלום").

בעיני יהושע ובעיני עמיתו הסופר עמוס עוז, המכנה יהודים מסורתיים בשם "זוהמה" ומשתלח ב"מתנחלים" בסגנון השאול מן ה"שטירמר" – הרעיון של זהות יהודית (וכתוצאה מכך, קשרים עם התפוצות) הוא רעיון שעבר זמנו, ואשר מונע מן המדינה להתפתח מתוך תחושת אחדות והיסטוריה משותפת עם עמים אחרים במזרח התיכון, ו"העם הערבי הפלשתינאי" בראש ובראשונה. לא תהיה זו אפוא גוזמה לומר, שחלק נכבד ממה שקרוי "אינטליגנציה" בישראל, משוכנע בצורך במדינה פלשתינאית הרבה יותר מאשר בצורך במדינה יהודית.

ולאחר כל זאת, היכן אנו עומדים? יהודי אמריקה, שבמשך עשרות שנים היו פעילים נלהבים למען ישראל, בלי קשר למפלגה ששלטה בישראל, ושלדידם ייצגה ישראל את יהודיותם – מצאו עצמם לפתע, לאחר הסכמי אוסלו, תוהים, זנוחים ודחויים בבזו, כמו שקורה לעתים קרובות לאוהבים. הם נזכרו בפסוק: "וימלך בישראל מלך חדש שלא ידע את יוסף". שמעון פרס החל להופיע בתכיפות בכינוסי ארגונים שחיסולה של ישראל הוא תכלית קיומם, כמו למשל הקרן האמריקאית לסיוע לפליטים במזרח התיכון, האגודה הלאומית של ערבים אמריקאים והמכון למחקרי מדיניות בושינגטון. ואילו

ההיסטוריה יכולה גם לחזור בה ממה שעוללה, והזרמים ההיסטוריים שהחלו לנבוע לאחר הקמת המדינה, עשויים עדיין להוכיח את עצמם כנחלי איתן קבועים וחזקים יותר מנחלי האכזב שהביאו להקמתה של ממשלת ישראל היוצאת. שמעון פרס אמנם אמר שהוא "עייף מאוד מן ההיסטוריה", אבל יצחק שבסיס־זינגר המנוח נהג לטעון, כי המחלה היחידה שהעם היהודי אינו סובל ממנה היא השיכחה. הבה נקווה שיתברר כי זינגר צדק ■

שניטול לעצמנו, או שתכתב לנו על ידי הביילינים והיהושועים. הקמתה של מדינת ישראל היתה ונשארה אחת ההכרזות הגדולות ביותר שהכריז עם מעונה מעולם: הכרזה כי אין בדעתו למות, אלא לחיות, למרות נהרות הדם שזרמו מתחת לגשר במרוצת השנים. מה שכיניתי "ישראל החדשה" עלול להיות תוצאה בלתי נמנעת של נסיבות היסטוריות, אבל אל לנו להיתפס לייאוש בטרם עת.

ישראל ויהדות ארה"ב – לערכו המכריע של החינוך

הרברט צווייבון

הנשיאים של הארגונים היהודיים העיקריים בארצות-הברית יצאה בהודעות בכלי התקשורת התומכות בהסכם אוסלו, O.U. היתה בין החותמים. כאשר ועידת הנשיאים אירגנה עצרת במדיסון סקוור גארדן התומכת ב"רדיפת השלום" של פרס, O.U. תמכה בזה גם כן. כאשר נחתם הסכם אוסלו ב" המחייב את ישראל לסגת מרוב שטחה של חברון, למסור את שכס ואזורים יהודיים היסטוריים אחרים לאש"ף, וכן להעניק לאש"ף שליטה על אזורים המכילים למעלה מתריסר אתרים קדושים "שוליים" – O.U. שתק.

אבל הדבר המטריד ביותר בכל זה הוא העדרה המוחלט של איזושהי התקוממות מקרב השורות של עמך נגד הנהגת O.U. אחרי הכל, גם אם מנהיגים בודדים של O.U. התירו לשיקולים פוליטיים צרים להתערב בעקרונות היהודיים, אין שום סיבה שאורתודוקסים מן השורה יתקשו להבחין בגודל הסכנות שהסכם אוסלו מציב. הרי היטב ידוע להם, שאותם אתרים קדושים "שוליים" אינם אלא שוליים לשולמית אלוני וליעל דיין ושכמותן. הם רחוקים מלהיות שוליים בחשיבותם לכל מי שהפולחן היהודי יקר ללב, ואסור שהם יהיו בתחומי השליטה של יאסר ערפאת.

יהודים אורתודוקסים מן השורה יודעים אל נכון גם זאת, שאלף שנה לפני שקיבלה נבלוס את שמה הרומאי ערבי, היא נודעה ליהודים בשמה העתיק שכס, העיר היהודית המקראית שהיא גם מקום קבורתו של יוסף. הם

ימנעו של יהודים אמריקאים מן השורה לצאת למאבק פעיל נגד הסכמי אוסלו, מעוררת שאלות רציניות לגבי עצם מהותו של החינוך היהודי בארצות-הברית. כיצד ייתכן שיהודים מעטים כל כך מחו נגד מסירת חבלי ארץ שהם לא רק חיוניים מבחינה אסטרטגית לקיומה של ישראל, הם גם מרכזיים בהיסטוריה היהודית ובהוות הדתית שלנו?

אבל קודם כל עלינו לעשות את האבחנה בין יהודים מן השורה ובין מנהיגי המיסד היהודי בארצות-הברית. העובדה שכמעט כל הארגונים היהודיים העיקריים תמכו בהסכמי אוסלו, אין בה שום הפתעה. והרי המנהיגים של רוב הארגונים היהודיים הגיעו למעמדם בזכות עושרם או בזכות הקשרים הפוליטיים שלהם, ולא הודות למחויבותם לאידיאלים היהודיים. ההחלטות המדיניות שלהם מתקבלות על פי הנוחות הפוליטית או האישית, ולא על פי עקרונות ציוניים. לכן נוח היה למדי, ובהחלט פופולרי, ללכת בעקבות הקו שהותווה על ידי המימשלים של רבין-פרס ושל קלינטון.

המיגזר היחיד של המנהיגות היהודית שצמחי היה להוות אופוזיציה משמעותית להסכמי אוסלו היה המחנה האורתודוקסי. אבל הגדול בארגונים האורתודוקסיים, איחוד הקהילות היהודיות האורתודוקסיות של אמריקה (O.U.), הצטרף אף הוא אל מקהלת תומכי-אוסלו של המיסד היהודי כמעט בכל פעם. במשך תקופה קצרה אמנם השמיעו מנהיגי O.U. דברי ביקורת בקול חלושה על הסיוע של ארצות-הברית לאש"ף, אבל מהר מאוד התיישרו גם הם על פי הקו המיסדי. כאשר ועידת

המכון יופעל על ידי אלה המבינים את הצורך החיוני בעידודה של הנחלת הציונות ברוח המקורית שלה כתנועה יהודית מהפכנית, וככמיהה בלתי פוסקת של העם היהודי לגאולה.

בראש ובראשונה יבחן צוות של אקדמאים ומחנכים בעלי שיעור, וינתח את התוכניות להנחלת הציונות הנהוגות היום בבתי הספר היהודיים ברחבי המדינה – גם בבתי הספר השייכים לזרם האורתודוקסי וגם באלה השייכים לתנועה הקונסרבטיבית (רשת סלומון שכטר). צוותי מומחים בתחום החינוך היהודי יפתחו תוכניות חדשות, ובהן גישה אחרת כלפי הנושא הציוני כמטרה לימודית וחינוכית. נציגים של המכון יבקרו בבתי הספר וישתפו פעולה עם המנהלים וחברי הסגל המובילים לגבי מימושו והפעלתן של תוכניות הלימודים החדשות.

כמו כן הם יהיו מעורבים בתוכניות לימוד של אחר-הצהרים של הקונסרבטיבים והרפורמים. תוכניות מיוחדות יותאמו לצורכי החינוך הציוני בקרב נוצרים, והן יופצו גם בבתי הספר הנוצריים הפרטיים וגם בתוכניות החינוכיות של הכנסייה ברחבי המדינה. כן ינהיג המכון מערכת יחסים איתנה ומתמשכת עם המערכת המקבילה בישראל.

אין ספק שאם יגשים המכון לחינוך ציוני את הפוטנציאל הטמון בו, הוא עשוי לעורר מהפכה בחינוך הציוני. ולאור מה שקרה במהלך ארבע השנים האחרונות, גלוי וברור שאין להסתפק בפחות מאשר מהפכה חינוכית ■

מבינים היטב את המשמעות הדתית וההיסטורית של חברון, בירתו הראשונה של דוד המלך ומקום קבורתם של האבות. איך יכולים אפוא המוני יהודים אורתודוקסים להשלים עם מסירתם של מקומות אלה לידי של לא פחות ולא יותר מאשר אש"ף?

התגובה האדישה של היהודים האורתודוקסים בארצות-הברית לסכנות שמעוררים הסכמי אוסלו חושפת במלוא עוצמתם את הפגמים היסודיים, הנעוצים בעצם הגישה ודרכי הלימוד של נושאים ישראלים וציוניים, כפי שהן נהוגות במערכת החינוך היהודי.

★

הדבר הדוחק ביותר עתה, כדי שבעיה זו תבוא על פתרונה וכדי שנהיה מוכנים לבאות, הוא הקמת מכון לחינוך ציוני, אשר יעצב מחדש את אופיו של החינוך הציוני בארצות-הברית ובעולם כולו.

מכון כזה אסור שיהיה נתון לחסות ממשלתית. חיוני שאמיינותו לא תהיה מוטלת בספק בגלל השתייכותו למפלגה כלשהי. בכך שיהיה עצמאי לחלוטין יבטיח מכון זה את איתנותו בשליטתה או בהשפעתה של ממשלה כלשהי. עם זה, מובן מאליו שמכון כזה רשאי לצפות לתמיכה ולעידוד של מנהיגים בעלי השקפה לאומית בישראל, אשר מבינים את הצורך בתחייה ציונית.

אסטרטגיה ישראלית לעבר עמי המיעוטים במזרח-התיכון

מרדכי ניסן

שוכחים אף לרגע שמקומם ההיסטורי באזור קדם לבואם של הכובשים המוסלמים-ערבים במאה השביעית, אך מאז אותו מאורע כביר טעמו מיעוטים אלה את נחת זרועם של הכובשים עד תום. ידידי, השוהה הרחק מעבר לים, במקום גלותם של מיליוני מרונים מלבנון, קופטים ממצרים, אשורים מעיראק וארמנים מתורכיה, חולם על היום שבו הוא יראה את שחרור הנוצרים מאימת האיסלאם ואת נס התקומה של מדוכאי המרחב, על פי דגם שיבת ציון של היהודים למולדתם.

הניצחון של נתניהו והמחנה הלאומי עורר בחברי הטוב, ובוודאי אצל המון בני מזרח אחרים באשר הם, את

מחרת הניצחון המפתיע של בנימין נתניהו והליכוד בבחירות, טילפן אלי ידיד נוצרי-קופטי ממוצא מצרי החי בארה"ב. רגשות שמחה הזדהות הם שהניעו אותו לצלצל אלי לארץ, כדי להביע את דעתו שעל ישראל לעמוד איתן מול סכנת האיסלאם במזרח-התיכון. הוא הבין אל-נכון שחילופי השלטון בישראל מבשרים קץ לעידן האשליה של "מזרח-תיכון חדש" נוסח פרס, ותחילת עידן חדש של ריאליזם מדיני. הוא משוכנע שאסטרטגיית השלום הערבית אינה אלא דרך מחוכמת להביא לידי חיסול המדינה היהודית ב"מזרח-תיכון ישן".

בני מיעוטים רבים מן המזרח-התיכון העתיק אינם

מדינית נבלמה הוא העם הכורדי, בעל היסטוריה ושפה ייחודיות משלו. הכורדים מונים כ-20 מיליון איש, והם חיים בשלוש מדינות: תורכיה, עיראק ואיראן. למרות שנות מאבק ממושכות, לא נראה באופק סיכוי כלשהו לאפשר להם לקיים ריבונות מדינית קבועה. אמנם בצפון עיראק הוקמה בשנת 1991 יישות כורדית תחת חסות אמריקאית לאחר מלחמת המפרץ, אבל הקהילה הבינ-לאומית, וביחוד העולם הערבי, נחושים לשמור על השלמות הטריטוריאלית של מדינת הרשע בשלטון סדאם חוסיין.

תולדות המיעוטים במזה"ת במאה הזאת רצופים בהבטחות כוזבות של מדינות המערב, שבסופו של דבר העדיפו תמיד לשתף פעולה עם הגורם הערבי-מוסלמי או התורכי-מוסלמי על פני תמיכה עקבית למען מימוש העיקרון של "הגדרה עצמית" לעמים הקטנים במרחב. צרפת נטשה את המרוניים בלבנון, ואנגליה מצידה התעלמה מתלאות הנוצרים בסודאן ובעיראק. אמנם הצרפתים גילו בעבר עניין מסוים בעדה הקבילית-ברברית באלג'יריה, אך הם בחרו לבסוף לפסוח על שאיפותיה לטובת המשטר האלג'ירי הרודני. אשר לאמריקאים, הם רשמו פרק מחפיר בתולדותיו של המיעוט הכורדי כאשר ניתקו את הקשר אתו באמצע שנות ה-70.

המאזן ההיסטורי של המיעוטים הנוצרים במזרח התיכון נכתב בדם הארמנים בזייטון, המרוניים בדיר אל-קמר, הקופטים במינה, האשורים בסימל, והנוצרים בטורית בדרום סודאן. העיראקים בחלבוזה כתבו פרק נוסף של טבח בהמשכים נגד כורדים חסרי-כל בהרי מולדתם.

יעדי המוסלמים

בשני כינוסים רבי חשיבות שהתקיימו בשנים האחרונות קבעו המוסלמים השליטים את מטרותיהם כלפי המיעוטים, לאחר שהגדירו אותם בני חסות עבדי האיסלאם ונידוניהם למסכנות והשפלה כמצוות הקוראן. בוועידה בלהור שבפקיסטאן ב-1980, תחת הרושם העז של המהפכה החומוייניסטית שנה קודם לכן, הכריזו הנציגים מהמדינות המוסלמיות שעד שנת 2000 לא יישארו עוד יהודים ונוצרים במזרח-התיכון. בכנס בחרטום שבסודאן ב-1993, במדינה שקבעה את החוק האיסלמי כחוק לכל דבר, דיברו הנציגים על החובה לנהל מאבק נגד הציביליזציה המערבית לא רק במזרח התיכון אלא ברחבי העולם כולו. בכל מקום שבו גרים מוסלמים, הוכרז והוצהר באותו מעמד, שם צריך האיסלאם לשלוט על כולם.

אסטרטגיה ישראלית: כיוון וט"כ

העם היהודי הוא היחיד מבין העמים הקטנים באזור שפרץ בהצלחה את חומת ההתנגדות הערבית והקים מדינה. מעגל השנאה שהקיף את מדינת היהודים הנצורה מכל עבר, דחף אותה לחפש בעלי ברית

התקווה שנגזלה מהם מאז שהכוח הערבי והמוסלמי השתלט על פני המרחב כולו, שהיה בעבר פסיפס לאומי-אתני-דתי-לשוני חי ותוסס, ואולי יהווה שוב בעתיד דוגמה לדו-קיום באחוזה של תרבויות שונות. אמנם גילו המיעוטים אורך נשימה מרשים מאוד, אך כוחותיהם הידלדלו עם הזמן נוכח בני ערב ומוסלמים שקיפחו אותם, הרגו בהם, והגלו אותם מאדמתם.

צלצול הטלפון ביטא תחושה עמוקה של שותפות גורל עם העם היהודי, והזדהות עם מדינת ישראל כמקור השראה וכתקווה לימים טובים יותר למיעוטים במרחב כולו, ובעיקר לנוצרים שביניהם. במשך שנים רבות הזדמן לי להיפגש בחשאי עם אנשים מלאי פחד ותסכול, שלא היו משוחחים אתי לפני שנקטו אמצעי זהירות קפדניים, כמו אותו קופטי שפגשתי בפריז ואשורי אחד שפגש אותי בשיקגו. אבל ידידי זה סיים את השיחה במילים גלויות וברורות: "לפני שאני אמות, אני רוצה לחבק את אריאל שרון". מתברר בעליל, שמצביא הישראלי הדגול הוא סמל מעורר הערצה בלבם של אותם בני עמים שזכות התקומה הלאומית לא הזניקה אותם עדיין אל עצמאות פוליטית.

רקע עגום של "מיעוטי יכולת"

עובדה גלויה לעין היא שהשתלטות האיסלאם והלאומיות הערבית גזרה על מיעוטים רבים גורל מר בשולי קורות המזרח-התיכון במאה הזאת. בלבנון איבדה העדה המרונית העתיקה את מעמד הבכורה שלה בתוך מערבולת הכוחות שהתגוששו במהלך שני העשורים האחרונים בארץ שסועה זו, הכפופה להגמוניה סורית. במצרים נידונו הקופטים בעמק הנילוס לרדיפות בלתי פוסקות, ובעיראק הביאו הכנסייה הנסטורית והכנסייה הכלדאית הרס על כפרי האשורים, וגזרו עליהם חיי עוני וסבל. בכל המקרים הללו התפתחה תופעה של הגירה לארצות המערב כצעד של ייאוש אחרון, כדי לקיים באופן כזה את הזהות הלאומית כקולקטיב הגולה אל ארצות נכר.

שני מקרים אחרים ממחישים ביתר שאת את החורבן הנורא שפקד את הנוצרים במרחב האיסלאמי. הארמנים תחת השלטון התורכי-עות'מני הפכו לקורבנות של השמדה וגירוש בימי מלחמת העולם הראשונה, וכתוצאה מכך נמחקו מנופה של ארמניה, מזרחה מאנטוליה, כל סימני ההיכר הלאומיים שלהם, כגון שמות הכפרים ומבני כנסיות עתיקים. בדרום סודאן מתנהלת מלחמת השמדה נוספת, ארוכה ואכזרית, נגד שבטים אפריקאיים, ביניהם גם אוכלוסייה נוצרית המחזיקה בידיה את מושכות ההנהגה בדרום. כמיליון וחצי ארמנים ניספו בידי התורכים, ומאז שנות ה-50 מתו כשני מיליון בני אדם במלחמת שניהלה חרטום בהנהגת המוסלמים הערבים.

עיקרי הלאומיות הערבית המודרנית מציבים מכשול בלתי חדיר בפני מיעוטים, שדתם איסלאמית כרוב הערבים, אך זהותם האתנית שונה. מקרה מובהק של עם מוסלמי אך לא ערבי שהתקדמותו לעבר עצמאות

הרודני והטרוריסטי, בדיוק כמו שישראל והעם היהודי ניצבים מול החמאס, הגיהאד האיסלאמי והחיזבאללה. הפעלת מערך של שיתוף-פעולה, בחשאי ככל שיידרש, תגביר את הסיכוי שמדינת היהודים לא תישאר בודדה בזירת הפנאטיות האיסלאמית והתוקפנות הערבית.

הקו הגיאוגרפי של ישראל דורש יצירת אזורי חיץ בינה לבין האיום הערבי המופנה כלפיה כמעט מכל עבר. יחד עם זה, יש לישראל אינטרס לחזק את המרוניים בלבנון, ואולי אף את הדרוזים בהרי השוף והמטן וכן בגולן בואכה סווידה שבה הדרוזי בדרום סוריה.

מיקומם האסטרטגי של הכורדים סמוך לשדות הנפט בצפון עיראק, ומיקומם של הנוצרים בסודאן ליד זרם הנילוס צפונה לעבר מצרים, מזמינים מחשבה ישראלית מתוחכמת הקשורה למאבקן של מדינות ערביות אלה כלפי המפעל הציוני.

לאחרונה קמה בארה"ב קואליציה מבורכת המאגדת בתוכה נציגים יהודים ונוצרים שמייצגים את האינטרסים של ישראל ושל עדות נוצריות במזה"ת גם יחד, ואשר רואים באיסלאם סכנה להמשך קיומן של הקהילות לא מוסלמיות בתוך "העולם הערבי". גוף חדש זה כבר קיים מספר פגישות עם סנטורים בושינגטון, ודרישתו היא לקבל ייצוג הולם בכל ועידת שלום במזרח-התיכון שתיערך בעתיד.

בין הנציגים בקואליציה הזאת נמצאים אישים בעלי מוניטין ומנהיגים בעלי שיעור קומה שנאלצו להעתיק את מגוריהם הרחק ממולדתם, ביניהם הפטריארך האשורי מר שמעון יליד עיראק, וד"ר וליד פריס יליד לבנון, השוהים שניהם בארה"ב, וכן המנהיגים המרוניים אמין גימעיל וגנרל עאון השוהים בפריז, והסופר הכורדי איסמט שריף וונלי המתגורר בגינבה, והמנהיג הקבילי איטא אחמד ששב הביתה לאלג'יריה לפני כמה שנים. והרשימה של בני מיעוטים שחפצים בדרשיח ואף בשיתוף-פעולה עם מדינת ישראל עוד ארוכה ונכבדה.

בעיות וסכנות של אסטרטגיית המיעוטים הישראלים

לא ספק נושא זה מורכב מאוד ומחייב מחשבה רצינית וטיפול עדין, כדי שהמטרה לא תהיה תמורה מיזערית, ואולי אף זמנית, על חשבון ביטחונה של ישראל. הערבים במרחב מתריעים זה מכבר על כוונתה הזדונית של ישראל לפגוע את העולם הערבי על-ידי סיוע למרוניים, לקופטים, לדרוזים ולכורדים להקים מיני-מדינות, ובכך להשיג עליונות ציונית ולהביא להתמוטטות הערבים והמוסלמים ככוח דומיננטי במרחב. כל ציוץ ישראלי (כולל מאמר זה) יעמיד את הערבים מיד על המשמר. אם כי אין פוצה פה ומצפץ כאשר הסורים בוחשים בקדרת לבנון לרעתם של המרוניים, או כאשר המצרים נותנים עצות לערביי ישראל תחת אפה של ישראל. נציין שלושה סימני שאלה ביחס לכדאיות של אסטרטגיית המיעוטים:

שהאינטרסים שלהם חפפו את אלה שלה. שיתוף אינטרסים זה הוליד עם הזמן זיקות חמות בין הצדדים, יהודים ולא-יהודים כאחד.

אסטרטגיית המיעוטים של ישראל לא הגיעה בעבר להישגים מרשימים. קצב הנפילה של המרוניים הואט אמנם במהלך שנות ה-80, אבל התהליך לא נעצר. הכורדים ריתקו כוחות צבא רבים בצפון עיראק, אולם מיעוט גדול ונחוש זה לא הצליח לגבור על הממשל המרכזי בבגדד. גם בזירות אחרות לא הורגשה התערעורת רצינית בכושר הלחימה הערבית נגד עמים קטנים "מיעוטי יכולת".

קיימים כמה יתרונות בולטים בניהול אסטרטגיית מיעוטים כשלעצמה:

1. העמים הנוצרים, ואף המוסלמים שאינם ערביים, תופסים את המהלך הציוני ואת כינון מדינת ישראל כמעשים לגיטימיים בתכלית, ואינם מערערים כלל על זכותו של העם היהודי לשבת בציון ולקיים בה את ריבונותו, עם ירושלים בירתו.
2. הן מדינת ישראל והן המיעוטים ניצבים במשותף נגד ההתנגדות המוסלמית והערבית במרחב, ומצב זה יוצר מערך של אינטרסים חופפים בינינו וביניהם מול הדוקטרינה האיסלאמית והקולוניאליזם הערבי.
3. הצגת המסכת של "צרת המיעוטים" כבעיה אנושית ופוליטית כאחת, עוקפת ואולי אף קצת מטשטשת את "הבעיה הפלשתינית" שהניבה לפלשתינים תהילה רבה ותמיכה בינלאומית סוחפת, על אף העובדה שאותו מיעוט פלשתיני שייך לרוב הערבי מוסלמי האדיר אשר שולט במזה"ת.

מה שמתבקש עכשיו הוא תכנון מדיני ברור ומפורט של ישראל כלפי המרחב כולו, הן במישור הערבי והן במישור המיעוטי. דרוש מיפוי פוליטי של האזור שיבליט את המדינות הערביות שלא נשקף מהן איום לישראל בקיום יחסים ידידותיים איתן, מול את המדינות המאיימות על ביטחונה של ישראל ומצריכות התייחסות אחרת למגרי, ביניהן איראן, עיראק, סוריה, לבנון, מצרים, סודאן, ואולי עוד מדינות. בכל אחת ממדינות אלה קיימים מיעוטים שזוכאו שנים רבות. אלה שומרים טינה כלפי המשטרים, והם יכולים לראות בישראל שותפה לצרה. אסטרטגיית המיעוטים תתייחס כבעל-ברית פוטנציאלי אל:

- הבלוציים, הכורדים, האזורים והנוצרים באירן;
- הכורדים והנוצרים בעיראק;
- הכורדים, הדרוזים והנוצרים בסוריה;
- המרוניים והדרוזים בלבנון;
- הקופטים במצרים;
- הנוצרים (ואולי גם שבטי הנובה) בסודאן;
- הקבילים-ברברים באלג'יריה.

המיעוטים הללו, כמו הקופטים בקהיר והמרוניים בטרפולי, נמצאים בחזית כמעט יומיומית מול האיסלאם

סיכום

מדינת ישראל מוצאת את עצמה בתוך תהליך מדיני שמטרתו המוצהרת היא שלום עם עמי ערב ומדינות ערב במזה"ת כולו, ואילו הערבים תובעים נסיגה ישראלית מלאה ומיידית וללא תמורה. מדיניות ישראלית תקיפה ועמידה על האינטרס הלאומי תתקבל ללא ספק כהתגרות בעיני בני האיסלאם והערבים, שלא עולה בדעתם לקבל פחות מהתרפסות וכניעה מיהודים ונוצרים. ברגע שתתבהרנה העמדות של כל הצדדים, וייחשף המאמץ הערבי לפורר את ישראל בשלבים, אפשר לצפות שהעימות יגיע אל נקודת הפיצוץ. ישראל צריכה להיות מוכנה לרגע הזה, שאת מועדו אי אפשר לצפות.

ההתכוננות לקראת רגע זה מצריכה היערכות אסטרטגית עם אוריינטציה לעבר המיעוטים, על מנת להפיק את מירב התועלת מאותם יידיים אפשריים בדמות העמים הקטנים אשר רואים בישראל שותפה. ואולי מה שיקרה הוא שהתרחקות הישראלים והערבים אלה מאלה, יקרב את הישראלים והמיעוטים אלה לאלה. מתכונת מדינית חזויה למפה מזרח-תיכונית חדשה, שתעוצב לאור השינויים מרחיקי-הלכת שיתחוללו באזור, עשויה לכלול את הרשימה להלן של יישויות מדיניות, חלקן ישנות שיתחדשו ואחרות חדשות ממש:

- יישות מרונית מבוצרת בלבנון;
- יישות דרוזית חזקה בדרום סוריה;
- יישות קופטית בדרם מצרים או בחלק המערבי של מדבר סיני;
- יישות אשורית בצפון-מערב עיראק;
- יישות אפריקאית-נוצרית בדרום סודאן;
- יישות כורדית בפריסה רחבה בשטחי תורכיה, עיראק ואיראן;
- יישות קבילית-ברברית במזרח אלג'יריה;

(אולי גם יישות עלוית בצפון-מערב סוריה, וכן יישות ארמנית בצפון-מזרח תורכיה).

אלה הן אבני הבניין של **מזרח-תיכון חדש** באמת, שאינן יותר דמיוניות, ואולי פחות, מתפיסת ההזייה של שמעון פרס טרם תבוסתו ב-29 למאי 1996. לפני כמה שנים כבר הציג בנימין נתניהו חלופה מדינית אחרת בכותבו: "היהודים בישראל הם העם הלא-ערבי היחיד שהתגברו ובהצלחה על הדומיננטיות הערבית, וקבעו את עצמאותם"¹. בהמשך הוא הזכיר את הברברים, הכורדים והקופטים, שחיים במזה"ת תחת הכוח המדיני של הערבים-המוסלמים. ייתכן ובדבריו של נתניהו ביצבץ רמז לבאות זמן רב לפני שהוא הגיע למשרה של ראש ממשלת ישראל, או לפחות הד לעמדתו שישראל חייבת לפתח מערכת יחסים ברמה האסטרטגית עם אותם מיעוטים במרחב. "נאה דורש נאה מקיים" בסוגייה זו יהיה בבחינת מבחן אקטואלי במהלך תקופת כהונתו.

אין זאת אלא שידידי הקופטי, שהוזכר בתחילת המאמר, תפס אל-נכון את המשמעות והפוטנציאל הטמונים בניצחונם של נתניהו עבור היהודים ובעלי-בריתם המיעוטים ■

1. האם אין זו אלא אשליה להניח שמיעוטים קטנים, קורבנות היסטוריים של השפלה מזה דורי דורות, שהדאגה לעתידם לא מאפשרת להם להתחשב באינטרסים של אחרים, יוכלו בכל זאת לשתף פעולה עם ישראל באופן חופשי ויעיל לטובת האינטרסים המשותפים?

2. האם הניסיון הישראלי לעבוד בתיאום עם עמים זניחים במרחב לא יציג את ישראל כחריגה במידה שווה במזרח הערבי-מוסלמי, ויגרום לכך שישראל תישען בסופו של דבר על קנה רצוף ולא אמין?

3. האם אסטרטגיית המיעוטים של ישראל לא תראה כהתגרות בעיני הערבים, ולא תקלקל את הפירות הראשונים שהושגו ואת הסיכויים להתקרבות בין ישראל ובין כמה מדינות ערביות?

אכן, יש לתת את הדעת למכשולים מסוג זה שעלולים לצמוח מהפניית תשומת הלב המלאה של ישראל מהמרכז הערבי אל השוליים של המזרח-התיכון, אולם לא זו בלבד שהדבר אפשרי, יתכן שהוא יגזור מתוך המציאות אשר עתידה להתהוות.

שעת כושר: שיתוף פעולה עם המערב

יתכן שצומת הזמנים שבו אנחנו נמצאים עתה הוא שעת כושר ליוזמה, אשר תישא חותם ישראלי בחלקו, נוכח ההתעוררות במערב מול האיסלאם הגואה והאליים. קץ המלחמה הקרה וסוף האיום הקומוניסטי יצרו חלל אשר מתמלא במהירות על-ידי כוח דתי מילטנטי, שעומקו התרבותי והיקפו הגיאוגרפי מטילים צל מאיים הרבה יותר מהמרקסיזם שקרס. האיום האיסלאמי כלפי המערב כבר חקוק בפנקס ההיסטוריה: האיסלאם נגד הנצרות, הצלבנים נגד המוסלמים, כיבוש תורכי של קונסטנטינופול ב-1453, פרשת החטופים האמריקאים באיראן ב-1980, פיצוץ בנין מגדל התאומים בניו-יורק ב-1993. כל אלה עלולים להירשם כפתיחה בלבד למערכה ספוגת דם של איבה וחוסר הבנה בין שני כוחות עולמיים.

בתוך כל זה נוצרת והולכת זיקת אינטרסים בין ישראל והעם היהודי מכאן, המיעוטים הנוצריים במזה"ת מכאן, ומדינות המערב שאדמתם הפכה לשדה מערכה לקבוצות איסלאמיות קיצוניות מכאן. לפיכך יש לבחון דרכים לעידוד שיתוף פעולה ישראלי-אמריקאי לא רק נגד האיסלאם, אלא גם בעד "מיעוטי היכולת" במזרח התיכון.

מודל לחיקוי יכולה לשמש דווקא איראן המהווה ציר אסטרטגי במאבק האיסלאמי נגד הציונות והיהודים בעולם, בתמיכה מסיבית שהיא מעניקה בנדיבות לחיזבאללה ולחמאס. ישראל יכולה לשמש אף ציר ראשי במאבק נגד האיום האיסלאמי באשר הוא, ומרחב הפעולה יכול להקיף תחומי הסברה ודיפלומטיה, שיתוף פעולה גלוי או חשאי, וכן מתן סיוע בהתאם לאופציות הולגיסטיות והמדיניות שהמצב מאפשר.

¹ The Wall Street Journal, 5.4.83.

ישראל באו"ם – האמנם חל שינוי מאז אוסלו?

אן בייפסקי

העבודה בנושא היעלמויות כפויות או שלא מרצון. דו"ח שנת 1996 של המזכיר הכללי בדבר "זכויות האדם ואמצעי כפייה חד-צדדיים" מכיל בתוכו ביקורת על ישראל מצד הליגה הערבית. מאמצים ייחודיים לכלול גינוי לישראל באמצעים מילוליים, בנוגע ל"כיבוש זר", נחלו הצלחה במסגרת ההצהרה המסכמת של ועידת הנשים העולמית בבייג'ין בשנת 1995. שניים מן המוסדות המואמנים על ידי האו"ם גם הם ייחדו את ישראל על יחס מפלה. הוועדה למניעת אפליה גזעית החלה במסע הטרדה נגד ישראל במארכ 1994, וממשיכה במדיניות זו עד היום. התפתחויות דומות במסגרת הוועדה לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, החלו באפריל 1996.

לעומת זאת, מאמצים לתיקון יחסו המפלה של האו"ם כלפי ישראל לא נחלו הצלחה במספר תחומים חשובים ביותר. ראשית, תוך הפרה ברורה של הצהרת האו"ם, נותרה ישראל המדינה היחידה החברה בו שאינה מורשית להצטרף לאף אחת מחמש הקבוצות האזוריות במסגרת השיטה הנהוגה בארגון. דבר זה נכון במיוחד באשר לקבוצה של "מדינות מערב אירופה ואחרות", הכוללת מדינות ליברליות דמוקרטיות נבדלות ביותר מבחינה גיאוגרפית, כמו קנדה ואוסטרליה. דחיקה מקבוצה אזורית פירושה, דחיקה ממערכי הבחירות לרובם הניכר של התפקידים והמוסדות באו"ם. בנוסף לכך, כיוון שדיונים והחלפת מידע במסגרת האו"ם מבוססים על מבנה הקבוצות האזוריות, הופכת אי הנגישות לקבוצה האזורית את ההשתתפות הישראלית בארגון לשולית ביותר, גם בנסיבות שבהן מושפעת ישראל ישירות מהשלכות הדבר.

שנית, מאמצים שנעשו לאחר אוסלו למען הכנסת רפורמה בסדר היום של האו"ם, כך שתצומצם ההתמקדות המוגברת בישראל, נכשלו לחלוטין. "יחסה המיוחד" לישראל של ועדת האו"ם לזכויות האדם (המשבצת את ישראל כנושא הדיון העצמאי הראשון בסדר יומה, ואינה מקצה אף משבצת דומה למדינה כלשהי "בזכות עצמה") – נדון בדיוני הרפורמה באוקטובר 1994 ובאפריל 1996. באפריל 1996 רק ארה"ב התעקשה על שינוי מגמה זו, וכתוצאה מכך מצאה את עצמה מושא לביקורת קשה מצד בנות ברית מערביות, ובמיוחד חברות האיחוד האירופי ואוסטרליה.

טרם נחתמו הסכמי אוסלו היה ארגון האומות המאוחדות פורום של התייחסות מפלה, חוזרת ונשנית, כלפי ישראל. לאחר חתימת ההסכמים, בספטמבר 1993, היו ציפיות גבוהות מארגון זה, שיחדל ממשוא הפנים שלו ושישנוי זה יהפוך לקבע. גישתן של ישראל ושל ארה"ב היתה, כי הצעדים הדרמטיים והבלתי הפיכים שונקטו על ידי הצדדים להסכמים, ביטאו את סגולותיה של התקדמות המושגת במשא ומתן דו-צדדי וישיר בין ישראל ושכנותיה, ואת סכנת כישלונה בשל ניסיונות מתמשכים של האו"ם להתערב באורח חד-צדדי. אך האו"ם מצידו נקט בדרך שונה לחלוטין, ובהקשר זה יש חשיבות להבאת התייעוד המדויק של פעילותו:

בשנת 1992 העבירה העצרת הכללית 27 הצעות גינוי נגד ישראל. בעקבות הסכמי אוסלו, בסתיו 1993, פחת מספר זה ל-20, בשנת 1994 היה מספרן של הצעות אלה 18, ובשנת 1995 – 19. ובכך, כביכול חל שיפור מסוים. אלא שגם "שיפור" זה הושג באמצעות מיזוג של כמה החלטות גינוי יחדיו. באפריל 1996 התקיימו מספר מושבים מחודשים מיוחדים של העצרת הכללית שהעבירו החלטות גינוי לפעולות ישראל בדרום לבנון.

מגמה כללית זו שררה גם במוסדות או"ם אחרים. הוועדה לזכויות האדם של האו"ם, למשל, העבירה 6 הצעות גינוי נגד ישראל במארכ 1993 (לפני אוסלו), 6 ב-1994, 5 ב-1995 ו-5 בארבעת החודשים הראשונים של 1996! תת הוועדה למניעת אפליה ולמען הגנה על מיעוטים העבירה החלטת גינוי אחת לפני אוסלו, באוגוסט 1993, וב-1995 חזרה והעבירה החלטת גינוי לישראל. לעומתה, הוועדה למעמד האישה אימצה הצעה המגנה את ישראל, מדי שנה מאז אוסלו, באין מפריע. המועצה הכלכלית חברתית של האו"ם – גם היא לא שינתה את מגמתה, וקיבלה 3 הצעות גינוי לישראל ביולי 1993, לפני אוסלו, ו-3 הצעות גינוי נוספות ב-1995. ב-1996 חדל ארגון העבודה מדינוני המיוחדים על השטחים המוחזקים, אשר התנהלו מאז 1991. אך מצד שני חזר ארגון זה להרגליו הנושנים, בהקדישו לכלל הדיון בהצעות גינוי לישראל זמן רב אפילו יותר משהוקדש לכך בישיבות המיוחדות, וזאת במסגרתה של ועדת החלטות מרכזית.

יתרה מזו, מאז חתימת הסכמי אוסלו התרחבה למעשה הביקורת על ישראל באו"ם לפורומים נוספים. ב-1995 מתחה קבוצת עבודה חדשה בנושא מיעוטים ביקורת על מיגוון רחב של הפרות זכויות האדם לכאורה כנגד ערביי ישראל. ישראל גם נכללה בדו"ח שנת 1996 של קבוצת

הנראה לכך שהמילה "גינני" בהצעות האו"ם הוחלפה מעתה על ידי מילים כגון "הבעת צער".

כשהתבקש השגריר יעקובי להגיב על הנתונים בדבר אי השיפור במעמדה של ישראל באו"ם לאחר השינויים ההתחלתיים הקלים של השנים 1993 ו-1994, הוא טען כי שינוי נוסף בתחום זה יצטרך להמתין עד לפתרון הסופי של כל הנושאים החשובים השנויים במחלוקת בין ישראל ואש"ף. אם לנסח זאת במונחי אש"ף, הרי שעל האו"ם מוטלת "אחריות קבועה לאשר מחדש" את כל "מנגנוני" האו"ם הקשורים לפלשתינאים, ו"לדחות... ניסיונות לנטרל את העצרת הכללית ואת המוסדות הכפופים לה". במילים אחרות, ברור כי האו"ם אינו מוכן להכיר בכך שהצדדים למוי"מ במזרח התיכון יגיעו לפיתרון ללא התערבות חיצונית. גם לאחר אוסלו, וגם עתה, האו"ם אינו משחק תפקיד נייטרלי. הוא לא חדל בעבר ואינו חדל בהווה מגינניו החריפים, החוזרים והנשנים, כלפי ישראל, אלא ממשיך לנסות לכפות על ישראל פתרונות בקדחתנות חד צדדית. כך הוא אישר הצעות כגון קביעת ירושלים כבירתה של מדינה פלשתינאית ושיבת מספר רב של פליטים לשטחי יש"ע.

לפיכך, תגובתה של ישראל בשנים הקרובות, למשוא הפנים הקיצוני והמתמשך ולתביעות המתמשכות ממנה במסגרת האו"ם, צריכה להיפתח בצעדים הבאים:

- עמידה על חברות מלאה ושווה בקבוצה האזורית של "מדינות מערב אירופה ואחרות" כעניין בעל קדימות דוחקת.
- הועדת משאבים מספיקים בכל הקשור לסגל מקצועי כולל יועץ משפטי – לפורומים המתרבים של האו"ם המשפיעים על האינטרסים של ישראל.
- פיתוח עמדות עקביות של מדיניות בנושאים המשפיעים על ישראל, אשר עולים באופן קבוע על סדר יומם של פורומים שונים של האו"ם, כגון: "כיבוש זר".
- סירוב לדחיקתה לשוליים במיגוון רחב של מוסדות או"ם, וזאת על ידי נטילת חלק בטווח רחב יותר של תחומים מאשר ההקשרים הישראליים-ערביים המיידים.

כבכל תחום מתחומי המדיניות, גם באו"ם חייבת ישראל לעמוד בתוקף על שלה, ולחדול להיות האסקופה הנדרסת של ארגון המתיימר לייצג את כלל האנושות ■

שלישית, לאחר אוסלו לא ניכר כל צמצום במנגנוני החקירה הרבים של האו"ם המכוונים באופן מיוחד כלפי ישראל לבדה. הצעות שהועלו בעצרת הכללית לסיים פעולתה של "הוועדה המיוחדת לחקירת הנהלים הישראליים המשפיעים על זכויות האדם של העם הפלשתינאי ושל ערבים אחרים בשטחים המוחזקים" (מנגנון החקירה היחיד לבחום זכויות האדם במדינה החברה באו"ם, המורכב מנציגי מדינה ולא ממומחים עצמאיים) – זכו להתעלמות מוחלטת. בדצמבר 1995 אישרה העצרת הכללית תוכנית עבודה מורחבת ל"וועדה למימוש זכויותו הבלתי ניתנות לביטול של העם הפלשתינאי". במאוס 1995 סירבה ועדת האו"ם לזכויות האדם לקבוע את סיום המנדט של השליח המיוחד לחקירת הפרות זכויות האדם מצד ישראל, בניגוד להמלצת השליח המיוחד עצמו אשר גרס כי שליחותו לא תרמה לקידום השלום. באפריל 1996 סירבה הוועדה לזכויות האדם להרחיב את המנדט של השליח המיוחד השני לישראל (הראשון התפטר) לבדיקת הפרת זכויות האדם על ידי הרשות הפלשתינאית. נציג אש"ף דחה את הרעיון, ואף מדינה לא היתה מוכנה לקדם את המלצת השליח בעניין.

מצד שני, חלו מספר שינויים ביחסו של האו"ם לישראל לאחר אוסלו, כשהעיקרי שבהם הוא ריכוך מה בנוסח הנוקב של ההצעות במיגוון מוסדות האו"ם (למרות שנותרו בהן התייחסויות רבות לדיכוי, הרג, סיכון חיים והפרת החוק וזכויות האדם). אמנם מספר הגינניים לא פחת, אך מספר ההצעות העוינות לישראל בעצרת הכללית פחת בשליש, ובמסגרת זו כבר לא מושמעות קריאות תגר על זכותה של ישראל לחברות באו"ם. גם הזמן המוקדש לישראל בוועדה לזכויות האדם פחת, ומגמות ההצבעה במספר הצעות עוינות התמתנו במידה מסוימת, למרות שלא במידה כזו אשר מביאה להסרתן. כמו כן, מספר מוסדות או"ם כולל העצרת הכללית והוועדה לזכויות האדם העבירו הצעות שנתיות התומכות בהסכמי אוסלו ובתהליך שבעקבותיהם.

אולם שינויים קלים אלה הוצגו בצורה מוטעית לחלוטין על ידי שגריר ישראל באו"ם, גד יעקובי, בתקופה שלאחר אוסלו. בדברו על "פירות אוסלו", הצהיר השגריר יעקובי במאי 1995, למשל, כי "כל גינני של ישראל על ידי העצרת הכללית של האו"ם – נדחה". בדבריו אלה התכוון כפי